

Dutch Birding

Tijdschrift van de Dutch Birding Association
Journal of the Dutch Birding Association

Jaargang 1
Volume 1

Nummers 2&3
Numbers 2&3

October 1979
October 1979

Redactieadres / Editorial address

Dutch Birding, Postbus 71927, 1008 EC Amsterdam,
Nederland/Netherlands

Redactie / Editors

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid (020-457004)
Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam (020-727239)
Gerald J. Oreeel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam (020-461278)

Fotografisch redacteur / Photographic editor

René Pop, Eykmanstraat 14, 3132 SJ Vlaardingen (010-341176)

Lay-out en omslagtekening / Lay-out and cover drawing

Frank G. Rozendaal, Prins Hendriklaan 58, 3721 AT Bilthoven (030-781247)

Typiste / Typist

Greet Vooren, Da Costastraat 98, 1053 ZT Amsterdam (020-121512)

Drukker / Printer

Jaap Kaal, Nieuwe Herengracht 61, 1011 RP Amsterdam (020-262908)

Dutch Birding is het driemaandelijks tijdschrift van de Dutch Birding Association
Dutch Birding is the quarterly journal of the Dutch Birding Association

Dutch Birding Association**1979****Adres / Address**

Dutch Birding Association, Postbus 71927, 1008 EC Amsterdam, Nederland / Netherlands

Voorzitter / President

Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam (020-727239)

Secretaris / Secretary & Penningmeester / Treasurer

Kees (C.) Klaver, Uilenstede 40, 1183 AJ Amstelveen (020-433090)

Overige bestuursleden / Remaining officers

JanJaap Brinkman, P.C.Hooftlaan 69, 1985 BH Driehuis (02550-16037)

Eef N. Kieft, Mr J. Heemskerkstraat 3, 2104 XE Heemstede (023-283232)

Frank G. Rozendaal, Prins Hendriklaan 58, 3721 AT Bilthoven (030-781247)

Lidmaatschap 1979

De contributie bedraagt minimaal f 18.00; leden buiten België, BRD, Frankrijk, Italië en Luxemburg dienen minimaal US \$ 12.00 of een gelijkwaardig bedrag te betalen. Het bedrag dient te worden overgemaakt op postgirorekening 41 48 343 ten name van de Dutch Birding Association (Postbus 71927, 1008 EC Amsterdam, Nederland). Andere betalingswijzen zijn ook mogelijk. Leden ontvangen *Dutch Birding* gratis.

Membership 1979

The subscription rate amounts to minimal f 18.00; members outside Belgium, BRD, France, Italy and Luxembourg should pay minimal US \$ 12.00 or an equivalent amount. The amount should be remitted to postal giro account 41 48 343 in the name of the Dutch Birding Association (Postbus 71927, 1008 EC Amsterdam, Netherlands). Other ways of payment are also possible. Members receive *Dutch Birding* gratis.

©Dutch Birding Association 1979. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen, respectievelijk tekenaars. / The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers, respectively drawers.

RALREIGER *Ardeola ralloides* IN DE ANKEVEENSE Plassen
 SQUACCO HERON *Ardeola ralloides* IN THE ANKEVEENSE Plassen

Op 15 juni 1979 om 18:00 zag de natuurfotograaf Evert Boeve een Kwak *Nycticorax nycticorax* en een niet direct door hem met zekerheid gedetermineerde reiger in de Ankeveense Plassen (NH). De vogels stonden 5 m van elkaar op waterplanten. Nadat hij thuis zijn veldgidsen had geraadpleegd, keerde hij om 19:00 weer terug en kwam tot de conclusie dat het een Ralreiger *Ardeola ralloides* was. Datzelfde avond nog was hij bereid de vogel te tonen aan Arnoud van den Berg, Jan Bos, Cecilia Bosman en Maud Maas Geesteranus. Zij konden de Ralreiger, een volwassen vogel in zomerkleed, dicht benaderen en zagen de blauwgrijze snavel met een zwarte punt en een gelige basis en teugel, alsmede de opmerkelijk lichte, bijna witte poten en contrasterende okerkleurige tenen. (Naderhand bleek de vogel al enige dagen eerder als "wit Woudaapje *Ixobrychus minutus*" te zijn gesignaleerd. Ook bleek Rob Moolenbeek de vogel ongeveer gelijktijdig met Evert Boeve te hebben ontdekt.)

De Ralreiger is door talloze waarnemers gezien. Hij was vooral 's avonds goed waar te nemen. De vogel zat dan meestal in een boom in de Meerhoek van de Stichtse Ankeveense Plassen. Vaak arriveerde hij tussen 20:00 en 21:30 in zijn slaapboom waarin hij zich regelmatig in de kruin verstopte. (Deze boom, een elms, was goed te zien vanaf het Bergse Pad of het eind van de Machineweg.) De Ralreiger is voor het laatst op 12 juli gezien.

Van de Ralreiger zijn tot nu toe 24 gevallen (met inbegrip van de onbevestigde waarnemingen) bekend in Nederland. Sedert 1968 is de soort slechts acht keer vastgesteld.

Summary

A Squacco Heron *Ardeola ralloides* stayed in the Ankeveense Plassen (Noord-Holland) from 15 June until 12 July 1979. It was an adult bird in summer plumage. There are 24 records of this species in the Netherlands since 1900. (For a note on the leg colour, see below.)

Note on leg colour

On 15 June the Squacco Heron had remarkably light-coloured, almost white legs and contrasting ochre toes. Later on some observers noted a more fleshy leg colour. After a month the legs had become much yellower. One observer described them as orange, most intensively coloured on the joints and innersides of the toes; only the foresides were still more or less whitish. The above described leg colour is at variance with the literature (see e.g. Bauer & Glutz von Blotzheim, Cramp & Simmons 1977 and Hancock & Elliott 1978).

Literatuur

- Bauer, K.M. & Glutz von Blotzheim, U.N. 1966. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 1. Frankfurt am Main.
 Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (eds.) 1977. The birds of the Western Palearctic. Volume 1. Oxford.
 Hancock, J. & Elliott, H. 1978. The herons of the world. London.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid

ZELDZAME GANZEN IN NEDERLAND IN DE WINTER VAN 1978/79
 RARE GEESE IN THE NETHERLANDS IN THE WINTER OF 1978/79

In dit artikel wordt het voorkomen samengevat van zeldzame ganzen in Nederland (en België) in de winter van 1978/79. Behandeld worden de Dwerggans *Anser erythropus*, Sneeuwgans *Anser caerulescens*, Canadese Gans *Branta canadensis*, Wit-buikrotgans *Branta bernicla hrota* en Roodhalsgans *Branta ruficollis*. Alhoewel vele personen hun waarnemingen ter beschikking hebben gesteld, zijn de in dit artikel vermelde gegevens niet volledig. Er waren bijvoorbeeld opvallend weinig gegevens over Friesland (en de Friese Waddeneilanden) beschikbaar. Voor aanvullingen en verbeteringen houden wij ons overigens aanbevolen. In de waarnemingskolommen staan de waarnemingen tussen haakjes die vermoedelijk betrekking hebben op vogels die al eerder zijn vermeld. Een maximum wordt aangeduid met een - en een minimum met een +. De waarnemingen staan in chronologische volgorde.

Dwerggans / Lesser White-fronted Goose <i>Anser erythropus</i>		
1-1	Ibisweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP)	2
13, 30-1	Bijland en Doornenburg (Gld)	1
21-1 t/m 27-1	Stevensweert (L)	1
januari	Damme (West-Vlaanderen, België)	2
25-3	Meerkoetenweg, Oostelijk Flevoland (ZIJP)	1

In de winter van 1978/79 werden tenminste drie à vier Dwergganzen vastgesteld. Dit aantal kwam met dat van normale winters overeen. Er zijn in Nederland nooit meer dan 10 exemplaren per winter vastgesteld.

Sneeuwgans / Snow Goose <i>Anser caerulescens</i>			
gehele jaar	Goeree-Overflakkee (ZH)	blauwe fase	1
21-10 tot begin januari	Torenvalkweg, Oostelijk Flevoland (ZIJP)		1
25-10 tot begin januari	Kievietsweg/Dodaarsweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP)		1
18-11	Woudsend, Wymbritseradeel (F)		1
25-11	Elahuizen, Hemelum Oldeferd (F)		1
12-12	Nagele, NOP (O)		3
25-12	Sneek (F)		2
31-12 t/m 7-3	Goeree-Overflakkee (ZH)		1
2-1	Halsteren (NB)		4
7-1 t/m 14-1	Lauwersmeer (Gr)		1
13-1	Dokkum (F)		1
14-1	IJzendijke (Z)		1
14-1	Oostburg (Z)		1
14-1	Biesbosch (NB)		2
20-1	Anstelmeeer (NI)		1
4-2	Serooskerke (Z)		1
9-2 t/m 18-2	Stevensweert (L)		1
(26-2)	Herten (L)		1)
10-2	Clinge (L)		2
7-3	Oosterwierum, Baarderadeel (F)		1
24-3	Hornhuizen (Gr)		1
11-4	Het Zwanewater (NH)		1

Het aantal in de winter van 1978/79 vastgestelde Sneeuwganzen was niet afwijkend hoog. Het kwam min of meer met dat van gewone winters overeen. Een deel betrof waarschijnlijk uit gevangenschap afkomstige vogels. (Het blijft overi-

gens merkwaardig dat er gedurende het zomerhalfjaar niet meer Sneeuwganzen worden waargenomen.) Opvallend was dat de overzomerende Sneeuwganzen van de blauwe fase waren: één nabij de Scheelhoek, Goeree-Overflakkee (ZH), en één of twee in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) tussen Grauwe Ganzen *Anser anser*. De overige, in de wintermaanden gevonden vogels waren van de witte fase.

Canadese Gans / Canada Goose *Branta canadensis*

■ Groningen (115)		
4-1	Loppersum	4
25-1 t/m 26/1	Midwolda	6-
31-1 t/m 2-2	Boertange	3
31-1 t/m 11-3	Zuidlaardermeer	35-
10-2	Eempolder	1
18-2 t/m 23-2	Ruischerbrug	10-
20-2	Hellum	17
21-2	Noorderhoogebrug	11
23-2	Oude-Pekela	1
23-2	Dollard	5
25-2	Euvelgunne	16
24-3	Winschoten	6
■ Friesland (18)		
23-2	Appelscha	7
23-2	Makkinga	5
1-3	Warns	6
■ Drenthe (192)		
25-1 t/m 31-3	Koekange	5+
(10-2	Koekange	5)
(31-3	Koekange	2)
28-1	Frederiksoord	4
30-1 t/m 17-3	Exloo	16-
11-2	Nieuw-Schoonebeek	17
20-2 t/m 5-3	Uffelte	8-
22-2 t/m 2-3	Nieuw-Schoonebeek	5
28-2 t/m 1-3	Klazienaveen	5
28-2	Assen	6
2-3	Schoonebeek	6
4-3	Coevorden	120
■ Overijssel (124)		
13-1	Kampen	1
25-1 t/m 31-3	Polder Mastenbroek	72+
(25-1	IJsselmuiden	25)
(24-2	Zwolle	12)
(10-3	Zwartemeer	18)
9-2	Wijhe	2
11-2	Olst	22
17-2	Westermeerweg, NOP	10
13-3	Elburg	9
13-3	IJhorst	8
■ Gelderland (179 à 319)		
6-1 t/m 17-2	Bijland	16
8-1 t/m 24-2	Beusichem, Vianen	11-
13-1	Kaliewaal	1
20-1	Dodewaard	1
27-1 t/m 17-2	Ochten	4
5-2	Veluwemeer, Hulshorst	14
17-2	telling VWG Grote Rivieren	179

16-3	Nijkerk	6
18-3	Wageningen	14
maart	telling VWG Grote Rivieren	73
■ Utrecht (14)		
27-2	Honswijk	3
11-3	Wijk bij Duurstede	11
■ Noord-Holland (106)		
9-1	Naardermeer	1
17-1	Nieuwe Herengracht, Amsterdam	3
24-1 t/m 25-2	Spaarnwoude	3-
27-1	Wieringermeer	9
27-1 t/m 28-1	Anna Paulowna	10
29-1 t/m 4-3	Hoorn en Enkhuizen	30+
(29-1)	Enkhuizen	4)
(3-2 t/m 11-2	Enkhuizen	6)
(28-2 t/m 29-2	Hoorn	29)
(4-3	Enkhuizen	30)
15-2 t/m 15-3	Gerritsland, Texel	1
18-2	AW-duinen	15
23-2	Amstelmeer	1
24-2	Haarlemmermeerpolder	2
25-2	Huisduinen	1
25-2	Vogelenzang	8
25-2 t/m 18-3	Camperduin	3-
12-3	Robbenoordbos, Wieringermeer	5
24-3 t/m 31-3	Heksloot, Spaarndam	2
3-4	't Ven, Enkhuizen	12
■ Zuid-Holland (85)		
14-1	Ouddorp	1
14-1 t/m 21-1	Goedereede	14-
24-1 t/m 28-2	Streefkerk en Nieuw-Lekkerland	35+
6-2 t/m 26-2	Katwijk en Rijnsburg	3
10-2	Halspolder, Goeree-Overflakkee	18
16-2	Gelderwoude	5
18-2	Hagestein	7
25-2	Oostvoornse Meer	1
3-4	Numansdorp	1
■ Zeeland (8)		
31-1	Veere	1
9-2 t/m 7-3	Kleine Huissenspolder, Zaamslag	2
(10-3	Hellegat	2)
28-2	Groot Eiland, Hulst	5
■ Limburg (27)		
4-2 t/m 24-3	Eijsden	6
3-2 t/m 28-2	Laak	6-
2-3 t/m 19-3	Laak	15
■ Zuidelijke IJsselmeerpolders (45)		
14-1 t/m 16-1	Leidingenstraat, Zuidelijk Flevoland	6
14-1 t/m 16-1	Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland	1
19-1	Duikerweg, Zuidelijk Flevoland	18
27-1 t/m 11-2	Flevocentrale, Oostelijk Flevoland	3-
31-1	Emmeerdijk, Zuidelijk Flevoland	1
3-2	De Vaart, Zuidelijk Flevoland	5
15-3	De Vaart, Zuidelijk Flevoland	11

Fig. 18 Canadese Ganzen/Canada Geese *Branta canadensis* Pinasweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) 15 januari 1979 (Jan Bos)

Fig. 19 Witbuikrotgans/Pale-breasted Brent Goose *Branta bernicla hrota* Zuider Havenhoofd, Scheveningen (ZH) 28 januari 1979 (Gerard Dumay)

Gewoonlijk overwinteren slechts enkele Canadese Ganzen. De winter van 1969/70 vormde met enkele 100-en exemplaren een uitzondering. In de winter van 1978/79 werden er naar schatting bijna 1 000 Canadese Ganzen vastgesteld. (Dit aantal is ongeveer een negende van de Zweedse populatie!)

Bij Ruischerbrug (Gr) konden van vier vogels de ringen worden afgelezen. Alle bleken bij Nyköping (Zweden) te zijn geringd. Een vogel bij Oude-Pekela (Gr) bleek bij Uppsala (Zweden) te zijn geringd.

Canadese Ganzen werden door het hele land, met uitzondering van Noord-Brabant, gezien. De grootste concentraties bevonden zich in het noorden van het land en langs de grote rivieren.

Er zijn slechts enkele meldingen van eventueel achtergebleven vogels. Op 2 mei werd er één gemeld op Goeree-Overflakkee (ZH), op 26 mei twee in de Ooypolder (Gld), op 27 mei een paartje bij De Vaart, Zuidelijk Flevoland (ZIJP), en op 1 juni één in De Slufter, Texel (NH).

Witbuikrotgans / Pale-breasted Brent Goose <i>Branta bernicla hrota</i>		
december / December (7)		
18-12	's-Gravezande (ZH)	4
22-12 t/m 31-12	Polder De Eendracht, Texel (NH)	3-
januari / January (64)		
1-1 t/m 9-1	Polder De Eendracht, Texel	3-
1-1	Scheveningen (ZH)	naar zuid 5
2-1	Noordwijk (ZH)	naar zuid 3
3-1	Stad aan 't Haringvliet (ZH)	1
3-1 t/m 31-1	Scheveningen (ZH)	3-
6-1	Hondsbosse Zeewering (NH)	naar zuid 4
6-1	Noordwijk (ZH)	naar zuid 6+
(6-1)	Katwijk (ZH)	naar zuid 6)
(6-1)	Scheveningen (ZH)	naar zuid 6)
7-1 t/m 31-1	Brouwersdam (ZH)	8-
13-1	Goedereede (ZH)	3
14-1	Oosterend-Oost, Texel (NH)	4
18-1	Hondsbosse Zeewering (NH)	naar zuid 1
18-1	Dijkmanshuizen, Texel (NH)	1
21-1	Hondsbosse Zeewering (NH)	naar noord 2
26-1	Scheveningen (ZH)	naar zuid 1
26-1 t/m 27/1	Scharendijkje (Z) en Renesse (Z)	2+
27-1	Hondsbosse Zeewering (NH)	naar zuid 2
27-1	Hondsbosse Zeewering (NH)	naar noord 2
27-1	Scheveningen (ZH)	naar zuid 1
30-1	Oosterend, Texel (NH)	5
januari	Damme (West-Vlaanderen, België)	7
februari / February (47)		
1-2 t/m 28-2	Brouwersdam (ZH)	8-
11-2	Grevelingendam (Z)	4
12-2 t/m 25-2	Den Helder (NH)	25-
18-2	De Goudplaat, Veerse Meer (Z)	2
20-2 t/m 23-2	Zuidpier, IJmuiden (NH)	4
25-2	Onderdijk (NH)	3
28-2	Molenaarsgraaf (ZH)	1
maart / March (10)		
1-3 t/m 3-3	Brouwersdam (ZH)	8-
3-3	Ooypolder (Gld)	1
17-3	Maasvlakte (ZH)	1
april / April (6)		
9-4	De Slufter, Texel (NH)	naar noord 6

Fig. 20 Gewone Rotganzen/Dark-breasted Brent Geese *Branta bernicla bernicla* en Witbuikrotgans/Pale-breasted Brent Goose *B.b. hrota* Zuidpier, IJmuiden (NH) 23 februari 1979 (*René Stet*)

Fig. 21 Vier/Four Witbuikrotganzen/Pale-breasted Brent Geese *Branta bernicla hrota* en/and één/one Gewone Rotganzen/Dark-breasted Brent Goose *B.b. bernicla* (tweede van links/second from left) Zuidpier, IJmuiden (NH) 20 februari 1979 (*Ulco Glimmerveen*)

Tot de winter van 1978/79 waren er van de Witbuikrotgans ongeveer 50 gevallen bekend. De laatste jaren werden er gemiddeld één à twee gevallen per jaar aanvaard. In de winter van 1978/79 werden er echter naar schatting ongeveer 100 Witbuikrotganzen waargenomen.

Meer dan 80% van de waargenomen vogels bevond zich in de directe nabijheid van de Noordzee.

De meeste Witbuikrotganzen arriveerden gedurende de eerste week van januari na de koude-inval in de laatste dagen van december. (Koudegolven in februari hadden geen nieuwe influxen tot gevolg.)

Roodhalsgans / Red-breasted Goose <i>Branta ruficollis</i>		
11-11	Bantpolder (Gr)	2
26-11 t/m 6-5	Scheelhoek-Den Bommel, Goeree-Overflakkee (ZH)	1 à 2
16-12	Canisvliet, Sas van Gent (Z)	1
1-1 t/m 20-1	Lepelaarweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP)	1
7-1 t/m 20-1	Brikweg en Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland (ZIJP)	1
(15-1	Diemerakade, Muiden (NH)	1)
25-1	Scheveningen (ZH)	naar noord 1
26-1 t/m 18-2	Serooskerke (Z) en Scharendijke (Z)	1
januari	Damme (West-Vlaanderen, België)	1
4-2	Voorne (ZH)	1
10-2 t/m 4-3	Moerdijk (NB) en Oosterhout (NB)	1
24-2	Zandvliet (Antwerpen, België)	1
1-3	Muiderweg, Diemen (NH)	mogelijk ontsnapt 3
4-3	Axel (Z)	1
15-3	Varik (Gld)	1
maart	Alblasserwaard (ZH)	1

Fig. 22 Roodhalsgans/Red-breasted Goose *Branta ruficollis* tussen/among Brandganzen/Barnacle Geese *Branta leucopsis* en/and Smienten/Wigeons *Anas penelope* Serooskerke (Z) 18 februari 1979 (René Pop)

In de winter van 1978/79 werden tenminste 10 verschillende Roodhalsganzen vastgesteld. Dit aantal week niet duidelijk af van dat van vorige winters. De laatste 10 jaar werden er gemiddeld ongeveer vijf gevallen per jaar aanvaard. Roodhalsganzen werden meestal bij Brandganzen *Branta leucopsis* aangetroffen. Het betrof vermoedelijk grotendeels wilde vogels die mogelijk tot de (rest)populaties behoren welke in de gebieden voorkomen waar ook de in Nederland en België overwinterende Brandganzen broeden.

Tot 6 mei verbleef er een Roodhalsgans op de Scheelhoek, Goeree-Overflakkee (ZH) in een groep van enkele 100-en Brandganzen. Er zijn geen latere waarnemingen bekend.

Waarnemers

Arnoud van den Berg, L. Berg, H. van Berkel, Han Blankert, E. Bockma, Egge Boerma, J. Bolt, Jan Bos, JanJaap Brinkman, H. Castellijns, Sjoerd Dirksen, Arend van Dijk, Toon van Dijk, A. Dijkse, D. Dijkse, L. Dijkse, N. Dijkstra, H. Dulser, Klaas Eigenhuis, J. van Endt, F. Ex, Wim Ganzevles, G. Gerritsen, Ronald Geskus, J. Glas, Ulco Glimmerveen, H. Groot, Haitjema, F. Hamerpagt, M. 't Hart, G. Harts, Paul de Heer, B. Henstra, Hermesen, J. Hillebrand, Jan Hinloopen, Ton Hinloopen, Age Niels Holstein, N. IJsebaart, T. IJsebaart, Edward van IJzendoorn, D. Jonkers, J. Jukema, Eef Kieft, Albert Klarenberg, Kees Klaver, Joop Kooijman, D. Kuiper, H. van der Lee, Lammers, F. Maas, J. MacKaay, Jan Marra, E. Marteijs, Rudi de Meer, Peter Meijer, Wim Mullié, J. Nap, Eric van Ommen, Gerald Oreel, Maarten Platteeuw, René Pop, Postma, C. van Putte, Jan Martin Rahder, A. Rebergen, H. Reeze, Adri Remeëus, Cock Reijnders, Sjeff de Ridder, Frans Rijnja, Guy Robbrecht, Frank Rozendaal, René van Rossum, Jelle Scharringa, Kees Scharringa, J. van der Steen, Gerard Steinhaus, René Stet, Rik Stikker, Kees Tiemstra, Arnold Veen, Ed Veling, Kars Veling, J. van Velsen, Peter Verbeek, J. Verhoeven, Verschooren, Aart Vink, B. Voslamber, Otto de Vries, K. van der Wal, Arend Wassink, H. Wight, A. Wolff, Daan Wolfskeel, Otto Zijlstra.

Summary

This paper summarizes the occurrence of rare geese in the Netherlands (and Belgium) in the winter of 1978/79. At least three or four Lesser White-fronted Geese *Anser erythropus* were reported. This was a normal figure. The Snow Goose *Anser caerulescens* wintered also in normal numbers. The numbers of wintering Canada Geese *Branta canadensis* were however unprecedented. Nearly 1000 birds must have wintered. Also the influx of about 100 Pale-breasted Brent Geese *Branta bernicla* was without precedent. This subspecies is normally a rare winter visitor with only one or two accepted records a year. At least 10 Red-breasted Geese *Branta ruficollis* were reported. This was a normal figure. (The cited records are largely unchecked, not authenticated.)

Literatuur

- Anonymous. 1979. European news. Brit. Birds 72: 275-281.
 Commissie voor de Nederlandse Avifauna, De. 1970. Avifauna van Nederland. Tweede druk. Leiden.
 Lichtenbeld, H.J. 1979. Veldwaarnemingen CVII, CVIII, CIX. Vogeljaar 27: 46-48, 102-104, 156-158.
 Svensson, L. (ed.) 1979. Sveriges fåglar. Stockholm.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid
 Han Blankert, Leendert Meeszstraat 8, 2015 JS Haarlem
 JanJaap Brinkman, P.C. Hooftlaan 69, 1985 BH Driehuis

VEEL ZWARTE WOUWEN *Milvus migrans* IN NEDERLAND IN VOORJAAR 1979
 MANY BLACK KITES *Milvus migrans* IN THE NETHERLANDS IN SPRING 1979

Veel vogelaars weten uit eigen ervaring dat er de laatste jaren steeds meer Rode Wouwen *Milvus milvus* in Nederland worden gezien. Er zijn zelfs al enkele broedgevallen vastgesteld. De Zwarte Wouw *Milvus migrans* leek deze trend niet te volgen. Dit voorjaar hoorde ik echter ook vaak van waarnemingen van deze wouw. Hieronder volgt een lijst van de door mij verzamelde gegevens. (Vervolg-waarnemingen van een zelfde vogel zijn tussen haken geplaatst.)

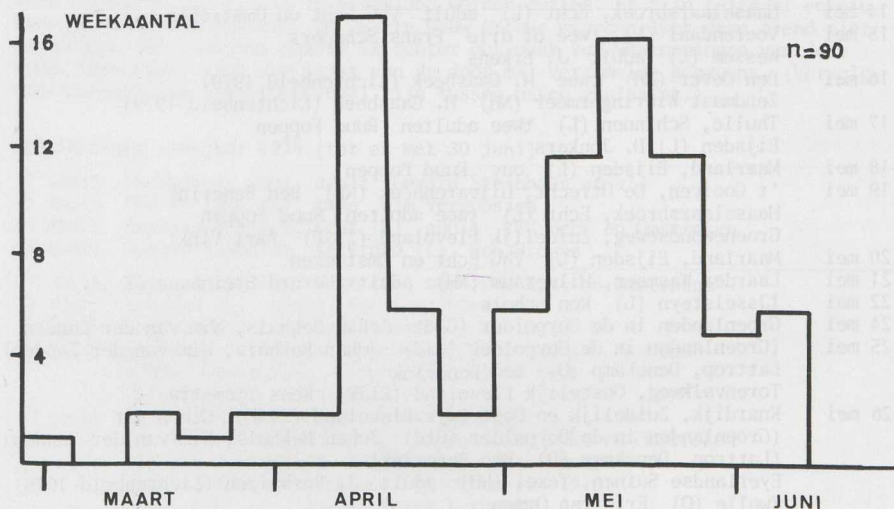
Waarnemingen voorjaar 1979 (tot en met 30 juni)

4 maart	Muiderberg (NH)	adult	Gerard Steinhaus <i>et al.</i>
15 maart	Ohé en Laak (L)	twee	Wim Vergoossen
24 maart	Haaselaarsbroek, Echt (L)	adult	VWG Echt en Omstreken
26 maart	Spekholzerheide, Kerkrade (L)		Ron Brouns
1 april	Haaselaarsbroek, Echt (L)	onv	VWG Echt en Omstreken
3 april	Eijsden (L)	adult	Wim Ganzcvles
7 april	Lauwersmeer (F)		EGge Boerma
9 april	Brikweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP)	adult	Jan Bos
	Midden Heerenduin, Velsen (NH)		Theo Hoek
	Denekamp (O)		Ad Wittgen
10 april	Noordwijk (ZH)	twee	Jelle van Dijk
	Haaselaarsbroek, Echt (L)	adult	VWG Echt en Omstreken
	(Midden Heerenduin, Velsen (NH)		Theo Hoek)
	Zelhem (Gld)		F. van Hout (Lichtenbeld 1979)
	Slek, Echt (L)	adult	Peter Verbeek
11 april	Koningsbosch, Echt (L)	onv	Frans Schepers
12 april	IJzerenbos, Susteren (L)		Ruud Foppen
14 april	Galgenberg, 's-Heerenberg (Gld)		Jan Bos
	Haaselaarsbroek, Echt (L)		Klaas Eigenhuis, VWG Echt en Omstreken
	Terneuzen (Z)		Peter Meininger
	Kampinase Heide, Kampina (NB)	onv	T. van Rijssel (Lichtenbeld 1979)
15 april	Heerlen (L)		Ron Brouns
	Ooypolder (Gld)		Toon van Dijk
	Balloërveld, Rolde (D)		Eric van Ommen
17 april	Kerkerdom (Gld)		Jeroen Helmer
	Luttenberg (O)		G. Koerkamp, NJN
18 april	't Stort, St. Joost, Echt (L)	onv	André Broun
	Voerendaal (L)		Fred Hustings
	De Kil bij Hurwenen, Zaltbommel (Gld)		A. van de Kieboom, Aart Vink
	Schiernonnikoog (F)		Dave Perry
29 april	Groenlanden in de Ooypolder (Gld)		Marcel Klaassen
	Wittelterbrug, Diever (D)		Bert Winters
30 april	Voerendaal (L)		Fred Hustings
3 mei	Eijsden (L)	adult	Wim Ganzcvles
4 mei	Spekholzerheide, Kerkrade (L)		Ron Brouns
5 mei	Ooypolder (Gld)	drie	Wim van der Zanden
8 mei	Gerendal (L)	twee	J. Faber, Bert Winters
	Losser (O)		Ad Wittgen
9 mei	(Gerendal (L)	twee	J. Faber, Bert Winters)
	Egmond aan de Hoef (NH)		Kees Scharringa
10 mei	Budel (NB)	adult	Rocco van de Terp
12 mei	Roosteren, Echt (L)	adult	Ron Brouns

	Haaselaarsbroek, Echt (L) twee (één adult) Jan Knibbeler <i>et al.</i>
13 mei	AW-Duinen, Zandvoort (NH) Wim van der Schot, J. Swaab Spaarndam (NH) adult Age Niels Holstein Hollandse Hout en Knardijk, Oostelijk Flevoland (ZIJP) twee D. Poppe (Lichtenbeld 1979)
14 mei	Haaselaarsbroek, Echt (L) adult VWG Echt en Omstreken
15 mei	Voerendaal (L) twee of drie Frans Schepers Wessem (L) adult J. Erkens
16 mei	Den Oever (NH) twee H. Gaasbeek (Lichtenbeld 1979) Zendmast Wieringermeer (NH) H. Gaasbeek (Lichtenbeld 1979)
17 mei	Thulle, Schinnen (L) twee adulten Ruud Foppen Eijsden (L) D. Jonkers
18 mei	Maarland, Eijsden (L) onv Ruud Foppen
19 mei	't Gooiven, De Utrecht, Hilvarenbeek (NB) Ben Benerink Haaselaarsbroek, Echt (L) twee adulten Ruud Foppen Groenewoudseweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) Aart Vink
20 mei	Maarland, Eijsden (L) VWG Echt en Omstreken
21 mei	Laarder Wasmeer, Hilversum (NH) adult Gerard Steinhaus <i>et al.</i>
22 mei	IJsselsteyn (L) Ron Schols
24 mei	Groenlanden in de Ooypolder (Gld) Johan Bekhuis, Wim van der Zanden
25 mei	Groenlanden in de Ooypolder (Gld) Johan Bekhuis, Wim van der Zanden Lattrop, Denekamp (O) Ben Benerink Torenvalkweg, Oostelijk Flevoland (ZIJP) Kees Tiemstra
26 mei	Knardijk, Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (ZIJP) Glenn Axt (Groenlanden in de Ooypolder (Gld) Johan Bekhuis, Wim van der Zanden) (Lattrop, Denekamp (O) Ben Benerink) Eyerlandse Suinen, Texel (NH) adult J. Boshuizen (Lichtenbeld 1979) Zwolle (O) Eric van Ommen De Blocq van Kuffeler, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) twee onv Jelle Scharringa <i>et al.</i>
27 mei	(Lattrop, Denekamp (O) Ben Benerink) Koningsbosch, Echt (L) Ron Brouns (Texel (NH) Frits Jan Maas, Kees Roselaar) Schiermonnikoog (F) Wim van der Schot
28 mei	Eijsden (L) onv Wim Ganzevles Maarland, Eijsden (L) twee (één adult) Wim Vergoossen
3 juni	Maruffe, Echt (L) Ron Brouns Harlingen (F) onv Edward van IJzendoorn <i>et al.</i>
4 juni	AW-Duinen, Zandvoort (NH) adult M. Babeliowsky, A. Panhuysen Kwintsheul-Honselersdijk, Barendrecht (ZH) H. de Graaff (Lichtenbeld 1979) Haaselaarsbroek, Echt (L) Peter Verbeek <i>et al.</i>
8 juni	Binneveld, Wageningen (Gld) Aart Vink Gooise Weg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) Aart Vink
9 juni	Polder De Dood, Brabantse Biesbosch (NB) Klaas Eigenhuis <i>et al.</i>

In totaal werden tenminste 90 Zwarte Wouwen vastgesteld. Het is overigens niet uitgesloten dat een zelfde vogel meerdere malen werd waargenomen. Ruim 44% van de gevallen kwam uit Limburg; 11% van de Haaselaarsbroekten oosten van Echt. (Klaas Eigenhuis attendeerde mij reeds begin april op de activiteiten van de VWG Echt en Omstreken die vanaf de Haaselaarsbroek systematische roofvogelstellingen verricht. De aantallen hier waargenomen roofvogels zijn voor Nederlandse begrippen hoog.)

Histogram 1 toont de verdeling van de waarnemingen over de maanden maart, april, mei en juni. Hierin zijn heel duidelijk twee toppen te onderscheiden: een smalle top in april en een brede in mei (ruim 53% van alle Zwarte Wouwen werden in deze maand gezien).

Histogram 1. Voorjaarspatroon van de Zwarte Wouw *Milvus migrans* in Nederland in 1979/Spring pattern of the Black Kite *Milvus migrans* in the Netherlands in 1979

De in Noord-Duitsland en Polen broedende Zwarte Wouwen komen in het algemeen in de eerste helft van april op hun broedplaatsen terug (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971). Onvolwassen vogels komen in het algemeen later en meer gespreid in de tijd. Op grond hiervan ligt het voor de hand te veronderstellen dat de meeste waarnemingen in maart en april betrekking hadden op volwassen en bijna volwassen vogels en die in mei en juni op onvolwassen vogels.

De veronderstelling dat de meeste van de in mei en juni waargenomen Zwarte Wouwen onvolwassen vogels waren, wordt overigens onvoldoende door waarnemingen gesteund. De beschikbare gegevens doen namelijk vermoeden dat de meeste van de in deze maanden waargenomen Zwarte Wouwen volwassen vogels waren. In dit verband wijs ik er echter op dat tweede- en derdejaars Zwarte Wouwen niet of nauwelijks van volwassen vogels zijn te onderscheiden (*cf.* Glutz von Blotzheim *et al.* 1971). Dit verklaart volgens mij waarschijnlijk het hoge percentage "adulte" vogels in deze periode. Zwarte Wouwen worden waarschijnlijk op zijn vroegst pas tegen het einde van hun derde levensjaar geslachtsrijp (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971). De Zwarte Wouw broedt in de BRD hoofdzakelijk ten oosten van de Weser en de lijn Koblenz-Kassel (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971). In verband met broedgevallen niet ver van Twenthe en Zuid-Limburg (*cf.* Rheinwald 1977) en in 1979 zelfs nabij Antwerpen (Antwerpen, België) (Sjef de Ridder *pers. med.*) kunnen mogelijk ook broedgevallen in Nederland tegemoet worden gezien.

Ik dank alle waarnemers hartelijk voor het beschikbaar stellen van hun gegevens voor dit artikel.

Summary

This paper discusses the occurrence of the Black Kite *Milvus migrans* in the Netherlands in the spring of 1979 when many individuals were seen. At least 90 birds were recorded. More than 44% of the records was in Limburg in the south-eastern part of the country. The first record was on 4 March and the last on 9 June. The distribution of the records was clearly double-peaked, with a peak in mid-April and one in mid-May (Histogram 1). The author concludes that most records in March and April probably referred to adult and near-adult birds and those in May and June to immature birds.

Literatuur

- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 4. Frankfurt am Main.
- Lichtenbeld, H.J. 1979. Veldwaarnemingen CIX, CX. Vogeljaar 27: 156-158, 200-202.
- Rheinwald, G. 1977. Atlas der Brutverbreitung westdeutscher Vogelarten. Bonn.
- Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

Zwarte Wouw/Black Kite
Milvus migrans (Eric van Ommen)

"Dutch Birding zal ongetwijfeld in een behoefte voorzien. Het is jammer dat echter geen samenwerking met de NOU bestaat omdat deze uitgave wellicht *Limosa* concurrentie aan kan doen. In elk geval zullen de kundige medewerkers voor een goede inhoud van het blad borg kunnen staan. Overigens hopen wij op een goede samenwerking en wensen jullie veel succes."

Jaap Taapken, Redacteur van *Het Vogeljaar*, Utrechtseweg 43, 1213 TL Hilversum

HAVIKAREND *Hieraetus fasciatus* IN ZUIDELIJK FLEVOLAND
 BONELLI'S EAGLE *Hieraetus fasciatus* IN ZUIDELIJK FLEVOLAND

Op zaterdag 4 november 1978 omstreeks 11:00 nam Jan Bos langs de Oostvaardersdijk (ongeveer 500 m ten zuiden van het gemaal De Bloq van Kuffeler) in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) een roofvogel waar die hij later als Haviksarend *Hieraetus fasciatus* determineerde. De vogel vloog langs de dijk in de richting van Pampushaven.

Op zondag 5 november zag Klaas Eigenhuis de roofvogel - die werd achtervolgd door Kraaien *Corvus corone* - langs de IJmeerdijk nabij het Muiderzand. De vogel werd snel aan het oog onttrokken door de aanwezige mist.

Op dinsdag 7 november omstreeks 10:45 trof Jan Bos de roofvogel bij Pampushaven aan. Hij vloog langs de Oostvaardersdijk naar de Muiderhoek. (Jan reed met de vogel mee en stelde vast dat deze met een snelheid van ongeveer 70 km per uur vloog.) De roofvogel sloeg bij de Muiderhoek plotseling een Kokmeeuw *Larus ridibundus* die in een greppel van een akker zat. Hij doodde de meeuw en begon onmiddellijk te eten. (De snel aanwezige Kraaien bleven meestal op veilige afstand van de etende roofvogel; hij hoefde maar even zijn rug te krommen of de Kraaien gingen al op de vleugels. Tijdens het eten dat ongeveer een uur in beslag nam, liet de vogel twee maal vrij kort achter elkaar een klagend, vrij dun en hoog "hieuw" horen en daarna met langere tussenpozen een nog klagender en langgerechter geluid.) Jan slaagde erin enige foto's van de roofvogel te maken. Omstreeks 12:00 vloog hij weg in de richting van de Hollandse Brug bij Muiderberg (NH).

Op woensdag 8 november omstreeks 12:30 zagen Jan Bos en N. Marra Sr de arend bij Pampushaven. Enkele uren later namen J. van Marle en J. Swaab hem waar boven de rotonde bij de Hollandse Brug. (Van Marle, Marra en Swaab maakten overigens geen melding van deze waarneming op de vergadering van de Club van Nederlandse Vogelkundigen (CNV) op zondag 12 november te Amsterdam.)

Op zondag 12 november nam Rombout de Wijs de arend waar in de buurt van De Bloq van Kuffeler.

Op woensdag 15 november gingen Arnoud van den Berg en Gerald Oreel op zoek naar de arend. Omstreeks 9:50 vonden zij hen langs de Oostvaardersdijk bij Pampushaven. Hij zat in de greppel aan de voet van de dijk, op ongeveer 75 m afstand van de weg. Zij stootten de vogel op toen zij uit hun op de vluchtstrook staande auto stapten. Dit herhaalde zich een aantal malen; de arend legde telkens vrij korte stukken af tussen km-paal 5.6 en 8.3. Telkens wanneer de motor van de auto werd gestart vloog de arend op, maar hij leek zich overigens niets van het passerende verkeer aan te trekken. Arnoud en Gerald namen waar hoe de arend - terwijl hij laag over de grond vloog en lastig werd gevallen door een Torenvalk *Falco tinnunculus* - plotseling een op een akker zittende vogel, zeer waarschijnlijk een Kievit *Vanellus vanellus*, sloeg. (Het viel hen ook op dat de snel aanwezige Kraaien meestal op veilige afstand van de etende kraai bleven.) De vogel was op vrijwel de zelfde plaats geslagen als waar op 7 november een Kokmeeuw werd geslagen. Om 11:30 - terwijl de arend nog aan het eten was - gingen Arnoud en Gerald weg om een aantal mensen telefonisch te waarschuwen. Die dag is hij echter niet meer gezien.

Op donderdag 16 november hebben Gijs van der Bent, Edward van IJzendoorn, Kees Klaver, Wim van der Schot en Arend Wassink de arend gezien. Zij ontdekten de vogel omstreeks 10:00 bij Pampushaven en hebben hem waargenomen tot omstreeks 12:15. Hij werd vier maal zittend waargenomen waarvan éénmaal op ongeveer 300 m en éénmaal zeer kort op ongeveer 125 m. De vogel verplaatste zich langs de Oostvaardersdijk en IJmeerdijk naar het Muiderzand. Zij zagen hem uiteindelijk vliegen boven de rotonde bij de Hollandse Brug in de richting van Naarden (NH). Na 16 november is de arend niet meer gezien.

Beschrijving

(De beschrijving van de arend is hoofdzakelijk gebaseerd op notities van Arnoud van den Berg, Jan Bos, Edward van IJzendoorn en Gerald Oreel.)

Over de grootte liepen de meningen uiteen. (Gerald wees erop dat dit waarschijnlijk het gevolg was van het feit dat de vogel onder verschillende hoeken was waargenomen.) Jan omschreef de vogel als een grote Wespendif *Pernis apivorus* die volgens hem zeker een derde groter was dan een Kraai waarmee hij hem kon vergelijken. Edward meende dat de grootte tussen die van een Buizerd *Buteo buteo* en Visarend *Pandion haliaetus* inlag. Arend Wassink dacht even toen hij de vogel voor het eerst zag dat het een Buizerd was. Rombout de Wijs vond hem zo groot als een Visarend.

Arnoud vond de vogel aanvankelijk op een Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* lijken. Dit vooral vanwege de betrekkelijk lange staart en de kleur van de bovendelen die overeenkwamen met die van een jonge Bruine Kiekendief. Later deed de vogel hem meer aan een Wespendif denken. Jan en ook Wim van der Schot zagen in het vliegbeeld en de wijze van vliegen overeenkomsten met een Havik *Accipiter gentilis*. Klaas Eigenhuis - die de vogel kort en onder slechte omstandigheden zag - is er enige tijd van overtuigd geweest dat het een Wespendif was. Edward vond hem globaal gezien een grote Wespendif met bredere en rechthoekiger vleugels, meer gevingerde vleugelpunten, een naar verhouding langere staart en een naar verhouding grotere en zwaarder gebouwde snavel. Bovendien vielen hem de betrekkelijk kleine, ver uitstekende Wespendif-achtige kop en de sterk op die van een Wespendif lijkende ondervleugeltekening op.

De vogel vloog meestal laag over de grond. De wijze van vliegen werd als krachtig, roeiend, rustig, soepel en stabiel omschreven. Hij zeilde zo nu en dan. Hierbij hield de vogel de vleugels vrijwel horizontaal, af en toe iets omhoog. Tijdens het zeilen krulden de vingers omhoog.

Fig. 23 Havikarend/Bonelli's Eagle *Hieraetus fasciatus* Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) 7 november 1978 (Jan Bos)

Op 15 en 16 november (toen er een harde tot vrij harde zuidwestenwind stond) bidde de vogel vaak. Hij was dan duidelijk aan het jagen. Edward noteerde dat de vogel gemiddeld vijf seconden bidde. Tijdens het bidden werd de staart iets gespreid en bovendien iets omlaag gehouden. Arnoud en Gerald namen verder waar dat hij bij het bidden de vleugels niet ver doorsloeg en de staart draaide als een Zwarte Wouw *Milvus migrans*. Zij namen bovendien waar dat de kop hierbij iets omhoog werd gehouden waardoor de borst dan dikker leek. De vogel bidde meestal op wat grotere hoogte.

De voor- en achterraand van de vleugel leken tijdens de vlucht recht en evenwijdig. Fig.23 toont echter dat de hand in ieder geval in een bepaalde stand smaller was dan de arm. De vleugelpunten waren duidelijk gevingerd. De staart was lang, in ieder geval langer dan de vleugel breed (zie Fig.23). Hij was recht afgesneden. Jan vond de staart bovendien onregelmatig. Fig.23 laat zien dat enkele staartpennen inderdaad korter waren dan de andere (de staarttrui was kennelijk nog niet voltooid).

De bovendelen, bovenvleugels en staart waren vrij egaal, nogal donder grijsbruin met vage donkere bandjes, vooral op de vleugel- en staartpennen (zie Fig.23). Op de vleugelboeg zat een witte rand. De ondervleugeldekveren waren bruingrijs, de grote iets donkerder. De slagpennen waren lichter dan de ondervleugeldekveren, vooral aan de bases. Op de slagpennen zaten smalle dwarsbandjes. De staart werd naar het uiteinde toe donkerder; Jan sprak zelfs van een donkere eindband.

Wanneer de vogel op de grond zat, waren de meestal opgerichte houding en met name de betrekkelijk kleine kop en de naar verhouding lange poten opvallend. Soms kromde de vogel de rug waardoor hij een typisch arend-achtige houding kreeg (zie Fig.23). De veren van de borst en benedenrug leken dan opgezet.

In de zit bleken de bovendelen meer getekend dan in de vlucht was waargenomen. De bovenrugveren hadden lichte randen. Wanneer de vogel voorover boog, werden de lichtgekleurde bases van bovenrugveren zichtbaar. De middelste en grote vleugeldekveren hadden lichtgekleurde punten waardoor twee kleine, lichte strepen op de gesloten vleugel te zien waren. De kin en keel waren crèmekleurig en ongestreept. De bovenborst was streperig en donkerder dan de benedenborst. De ene waarnemer noemde de bovenborst grijsbruin met veel lichte, verticale strepen; de andere crèmekleurig met verticale, chocolade-bruine strepen. De benedenborst was opvallend licht gekleurd, bijna wit met enige vlekjes en streepjes. De buik was lichtbruin.

De vogel had een duidelijke broek (die op 15 november als gevolg van de harde wind zo nu en dan opwaaide). Arnoud stelde vast dat het loopbeen licht gekleurd was. Alleen Jan heeft duidelijk de bevedering op het loopbeen gezien. De tenen waren geel en de nagels zwart.

De kop maakte een spitse en afgeplatte indruk (zie Fig.23). De zijkop was iets grijzer dan de bovenkop. De korte lichte wenkbrauwstreep gaf de vogel een "streng" en enigszins Havik-achtig uiterlijk. De nek was naar verhouding lang. De overigens vrij korte snavel was hoger en zwaarder dan bij een Buizerd. Hij was over de gehele lengte gebogen; de hoek naar beneden vanaf de bovensnavel was vrij scherp (zie Fig.23). De snavel was donkergrijs of zwart; de washuid en mondhoeken waren lichtgeel. De iris was donker gekleurd.

Determinatie

Alle vastgestelde en fotografisch vastgelegde kenmerken passen goed op de Havikarend. De tekening van de onderdelen en die van de ondervleugel vormen een sterke aanwijzing dat het een tweede kalenderjaar vogel was. De ruiende staart sluit in ieder geval een eerste kalenderjaar vogel uit. Bij de determinatie is gebruik gemaakt van Christensen & Nielsen (1970), Cramp & Simmons (in druk),

Glutz von Blotzheim *et al.* (1971), Gooders (1978), Porter *et al.* (1976) en Stubbe & Uhlenhaut (1977).

Uit gevangenschap afkomstig?

De Havikarend van Zuidelijk Flevoland vertoonde geen tekenen die erop wezen of zouden kunnen wijzen dat het een uit gevangenschap afkomstige vogel was. Ook in het gedrag waren hiervoor geen aanwijzingen te vinden. De vaardigheid waarmee de arend prooi bemachtigde, maakte dit bovendien onwaarschijnlijk. (Men kan zich zelfs afvragen of uit gevangenschap afkomstige roofvogels gewoonlijk niet snel van honger zullen omkomen. Ontsnapte of losgelaten roofvogels moeten in het algemeen niet in staat worden geacht voldoende prooi te bemachtigen. Dit zal vooral voor jonge, nog onervaren vogels gelden.)

Vorkomen in Nederland

Er waren tot nu toe drie gevallen van de Havikarend in Nederland. Het eerste geval betreft een op 24 januari 1958 te Gendringen (Gld) dood gevonden exemplaar (Mörzer Bruijns 1959); het tweede een van 1 tot en met 14 september 1958 in de Braekmanpolder (Z) waargenomen exemplaar (Suetens *et al.* 1961; dit geval staat overigens niet in de Avifauna van Nederland (1970) vermeld); het derde een van 9 september tot en met 27 oktober 1967 in De Groote Peel (L) waargenomen exemplaar (Notermans 1968). Het in Zuidelijk Flevoland vastgestelde geval is dus het vierde.

Vorkomen in Noordwest- en Midden-Europa

De Havikarend is zeer zeldzaam in Noordwest-Europa. Er zijn alleen gevallen of mogelijke gevallen bekend uit Denemarken (Dybbro 1978) en Zweden (Svensson 1978). Hij is minder zeldzaam in Midden-Europa. In de periode 1851-1976 is de soort hier 28 maal vastgesteld (Stubbe & Uhlenhaut 1977). Het in Zuidelijk Flevoland vastgestelde geval is dus waarschijnlijk het 29ste voor Midden-Europa. Voor een korte bespreking van de trek- en zwerfbewegingen van de Havikarend zij verwezen naar Glutz von Blotzheim *et al.* (1971).

Summary

From 4 until 16 November 1978 a Bonelli's Eagle *Hieraetus fasciatus* was observed in Zuidelijk Flevoland (Zuidelijke IJsselmeerpolders). The authors give a detailed description of the bird. On ground of the underparts and underwing pattern they conclude that it was probably a second calendar year bird. It was seen killing a Black-headed Gull *Larus ridibundus* and another medium-sized bird (probably a Lapwing *Vanellus vanellus*). There was no indication that the bird was an escape. This is the fourth record of the Bonelli's Eagle for the Netherlands and probably the 29th for Central Europe.

Hierbij danken wij iedereen die aan de totstandkoming van dit artikel heeft meegeholpen.

Literatuur

- Christensen, S. & Nielsen, B.P. 1970. Feltbestemmelse af ørne og våger af slaegterne *Circaetus*, *Hieraetus*, *Buteo* og *Fernis*. Dansk orn. Foren. Tidsskr. 64: 1-44.
- Commissie voor de Nederlandse Avifauna, De. 1970. Avifauna van Nederland. Tweede druk. Leiden

- Cramp, S. & Simmons, K.E.L. (eds.) In druk. The birds of the Western Palearctic. Volume 2. Oxford.
- Dybbro, T. 1978. Oversigt over Danmarks fugle 1978. København.
- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 4. Frankfurt am Main.
- Gooders, J. 1978. The Orbis encyclopedia of birds of Britain and Europe. Birds of mountains and moorlands. London.
- Mörzer Bruijns, M.F. 1959. Een Havikarend, *Hieraëtus fasciatus* (Viellot), in Nederland dood gevonden. *Limosa* 32: 107-110.
- Notermans, F.J. 1968. Waarneming van een Havikarend, *Hieraëtus fasciatus* (Viell.) in het natuurreserveaat "De Groote Peel". *Limosa* 41: 21-26.
- Porter, R.F., Willis, I., Christensen, S. & Nielsen, B.P. 1976. Flight identification of European raptors. Second edition. Berkhamsted.
- Stubbe, M. & Uhlenhaut, K. 1977. Habichtsadler in der DDR. *Falke* 24: 192-197.
- Sueters, W. *et al.* 1961. De avifauna van de Braekmanpolder. *Giervalk* 51: 83-113.
- Svensson, L. (ed.) 1978. Sveriges fågler. Stockholm.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid
 Jan L. Bos, Claes Heynenoenlaan 25, 1241 BL Kortenhoef

"I enjoyed reading *Dutch Birding*. I shall certainly subscribe to the magazine but it would be very nice to see longer English summaries and English captions (as well as Dutch) to photos, figures, sketches etc. Such changes would certainly improve the demand from British birders".

Mark Beaman, Editor of *The Sandgrouse*, Culterty Field Station, Newburgh, Grampian AB4 0AA, Scotland

"Ik mag jullie wel maar een soortenjaagtijdschrift wordt mij toch een tikje te gortig..."

Maarten Platteeuw, Jan van Scorelpark 57, 1871 EZ Schoorl

"I was interested to read (in English! Thank you) the report of Pallas's Fish Eagle in Holland in *Dutch Birding*."

Alan Kitson, 45 Channel View Road, Woodingdean, Brighton, Sussex, England

GROTE TRAPPEN *Otis tarda* IN NEDERLAND EN BELGIË IN WINTER VAN 1978/79
 GREAT BUSTARDS *Otis tarda* IN THE NETHERLANDS AND BELGIUM IN WINTER OF 1978/79

In de winter van 1978/79 bezocht een groot aantal Grote Trappen *Otis tarda* Nederland. De eerste waarnemingen waren op 6 januari en de laatste waarneming was op 2 april. Er zijn mogelijk 108 verschillende vogels vastgesteld. Dit aantal ligt aanzienlijk boven dat van de laatste grote invasie in de winter van 1969/1970 toen mogelijk 34 verschillende exemplaren werden vastgesteld (cf. Tekke 1971). In België werden slechts drie Grote Trappen waargenomen. Hier was de soort sedert de winter van 1962/63 overigens niet meer vastgesteld (Paul Herroelen *pers.med.*).

Fig. 24 Grote Trap/Great Bustard *Otis tarda* De Vaart, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) januari 1979 (*Ulco Glimmerveen*)

In het onderstaande overzicht staan alle door mij verzamelde gevallen uit Nederland en België vermeld. Zij staan per provincie chronologisch gerangschikt. Achter elke provincie staat tussen haken het aantal aldaar vastgestelde exemplaren. Vervolgwaarnemingen staan eveneens tussen haken geplaatst. Leeftijds- en geslachtsbepalingen kunnen bij de Grote Trap grote problemen opleveren (cf. Glutz von Blotzheim *et al.* 1973). Tegenstrijdige determinaties kwamen dan ook regelmatig voor. Naar aanleiding hiervan vermeld ik alleen bij gevallen van volwassen mannetjes en gevangen en dood gevonden exemplaren de leeftijd en/of geslacht.

Waarnemingen in Nederland en België in winter van 1978/79

Groningen (20)

12	feb	Lauwersmeer	Eric van Ommen
16	feb	Hoogezand	drie Buist, B. Nijhoff
17	feb	Onstwedde	jong vrouwtje (gestorven op 21 feb) fam. Heutsing
24	feb	Ommen, Haren	drie <i>fide</i> HarmJan Wight
28	feb	Schildmeer	12 (10 mannetjes) Draaijer, Jan Glas
(1	mrt	Ommen, Haren	<i>fide</i> F. Brouwer (Lichtenbeld 1979)

Drenthe (17)

- 13 jan Exloo 10 mannetjes Jan Hilbrands
 18 feb Nieuw-Buinen vijf *fide* F. Brouwer (Lichtenbeld 1979)
 14 mrt Exloo Jan Hilbrands
 22 mrt Papenvoort, Rolde Ben van Os

Overijssel (18)

- 13 jan Denekamp Ben Heerink
 17 jan Hasselt drie H. Meuleman (Lichtenbeld 1979)
 (18-20 jan Hasselt H. Meuleman Lichtenbeld 1979)
 19 jan Goor (geringd in DDR; verzorgd in vogelasiel te Gorssel Gld en losgelaten op 4 mrt te Barchem Gld) *fide* Wim Verholt
 27 jan Olst vierdejaars vrouwtje (gestorven op 2 feb in vogelasiel te Gorssel Gld) *fide* Wim Verholt
 9-10 feb Espel, NOP twee Jules Philippona, K. van der Wal
 12-13 feb Dalftsen twee G. Gerritsen *et al.*
 19 feb Enschede René Wijering
 23 feb Ens, NOP vier Jules Philippona
 23 feb Haaksbergen mannetje (dood) J. Conings, Wormgoor
 24-28 feb De Marshoek, Dalftsen G. Gerritsen, H. Reimerink

3-10 mrt Marslanden, Zwolle G. Gerritsen, J. Nap

Gelderland (12)

- 18 jan Baak vier Henk Boerdam
 20 jan Poederrijen jong vrouwtje (gestorven op 24 jan) P. van Osch
 26-31 jan Barchem drie jonge vrouwtjes (geringd in DDR) Rika Esselink *et al.*
 30-31 jan Wageningse Binnenveld H. Helmers *et al.*
 (1-17 feb Wageningse Binnenveld H. Helmers *et al.*)
 (1-28 feb Barchem drie jonge vrouwtjes (geringd in DDR) Rika Esselink *et al.*)
 3 feb Ooyolder J. Helmer, P. Scholten
 5 feb Beneden-Leeuwen (gestorven op 6 feb in Ouwehands Dierenpark te Rhenen Gld) (*Persdienst Ouwehand* 20, 4)
 24 feb Buren W. Sloot
 (1-4 mrt Barchem drie jonge vrouwtjes (geringd in DDR) Rika Esselink *et al.*)
 (7-31 mrt Barchem twee jonge vrouwtjes (geringd in DDR) Rika Esselink *et al.*)
 (1-2 apr Barchem twee jonge vrouwtjes (geringd in DDR) Rika Esselink *et al.*)

Utrecht (1)

5-18 feb Nieuwegein mannetje Rudolf Dokter *et al.*

Noord-Holland (1)

3 mrt Uitdam P. Peereboom

Zuid-Holland (19)

- 6 jan Oostvoorne twee Kees Breek *et al.*
 14-20 jan Maasvlakte Kees Breek, André Velthuisen
 20-28 jan Schapengorsedijk, Voorne vier (één mannetje) André Velthuisen *et al.*
 (29-31 jan Schapengorsedijk, Voorne drie Martin Lok *et al.*)
 (1-3 feb Schapengorsedijk, Voorne drie Martin Lok *et al.*)
 2-13 feb Zoeterwoude drie tot vijf *fide* Arend Wassink
 (4-10 feb Schapengorsedijk, Voorne Paul de Heer *et al.*)
 9 feb Nootdorp twee Gerard Dumay

- 15-25 feb Polder Ouderhoorn, Voorne twee André Velthuizen *et al.*
 24-28 feb Benthuizen jong vrouwtje (geringd in DDR) W. van Hoeckel
 (1-? mrt Benthuizen jong vrouwtje (geringd in DDR) W. van Hoeckel)
 4 mrt Noordeloos twee H. de Groot, A. Kooy
- Zuidelijke IJsselmeerpolders (20)
- 6 jan Dodaarsweg, Zuidelijk Flevoland twee (één mannetje) *fide* N. Marra Sr
 (6-12 jan Kraanvogelweg, Zuidelijk Flevoland twee (één mannetje) Jelle Scharringa *et al.*)
 9-12 jan Dodaarsweg, Zuidelijk Flevoland Kees Roselaar *et al.*
 (13-20 jan Kievitsweg, Zuidelijk Flevoland twee (één mannetje) Frank Rozendaal *et al.*)
 14-20 jan De Vaart, Zuidelijk Flevoland drie *fide* Arnoud van den Berg
 15 jan Nijkerkerweg, Zuidelijk Flevoland twee Menno Zijlstra
 3 feb Groenewoudse Weg, Zuidelijk Flevoland J. van Laar, fam. H. Stel (Lichtenbeld 1979)
 4 feb Dronten, Oostelijk Flevoland vrouwtje (draadslachtoffer) van Betuw
 25 feb Biddinghuizen, Oostelijk Flevoland Henk Boerdam
 25 feb Waterlandse Weg, Zuidelijk Flevoland fam. H. Stel (Lichtenbeld 1979)
 27 feb Groenewoudse Weg, Zuidelijk Flevoland Henk Boerdam
 1-4 mrt Spiekweg, Zuidelijk Flevoland J. Bergshoeft
 6 mrt Barkweg, Zuidelijk Flevoland mannetje Klaas Eigenhuis *et al.*
 Dodaarsweg, Zuidelijk Flevoland Edward van IJzendoorn *et al.*
 10 mrt Baardmeesweg, Zuidelijk Flevoland Gerald Oreeel, Ed Veling
 19 mrt Duikerweg, Zuidelijk Flevoland drie (één mannetje) J. van Geuns
 (20 mrt Duikerweg, Zuidelijk Flevoland mannetje Wouter Dubbeldam, J. van Geuns)
 (25 mrt Duikerweg, Zuidelijk Flevoland twee (één mannetje) Wouter Dubbeldam)
- Antwerpen (2)
- 6-24 feb Turnhoutse Kempen twee *fide* Hubert Meeus
- Henegouwen (1)
- 20 jan Merbes-Sainte Marie derde kalenderjaar vrouwtje (geringd in DDR; verzorgd in vogelasiel en losgelaten op 4 mrt te Barchem Gld) *fide* Guy Robbrecht

Iedereen wordt verzocht aanvullingen en verbeteringen op bovenstaand overzicht door te geven aan Peter de Knijff (Ahornstraat 15, 2404 VP Alphen aan den Rijn). Hij is bezig met een uitvoerig onderzoek naar het voorkomen van de Grote Trap tijdens de afgelopen winter. De resultaten van dit onderzoek zullen onder andere in *Het Vogeljaar* worden gepubliceerd.

Ik dank iedereen die zijn of haar waarnemingen voor het overzicht ter beschikking heeft gesteld.

Summary

In the winter of 1978/79 a great number of Great Bustards *Otis tarda* visited the Netherlands. The first records were on 6 January and the last record was on 2 April. In this paper the records of possibly 108 individuals are listed. Hereof were 20 in Groningen, 17 in Drenthe, 18 in Overijssel, 12 in Gelderland, one in Utrecht, one in Noord-Holland, 19 in Zuid-Holland and 20 in Zuidelijke IJsselmeerpolders. In Belgium only three Great Bustards were recorded.

Literatuur

- Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. 1973. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 5. Frankfurt am Main.
- Lichtenbeld, H.J. 1979. Veldwaarnemingen CVIII, CIX. Vogeljaar 27: 102-104, 156-158.
- Tekke, M.J. 1971. De eruptie 1969/70 van de Grote Trap *Otis tarda*. Limosa 44: 65-66.

Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

TAMME GROTE TRAPPEN *Otis tarda* IN NEDERLAND EN BELGIË
TAME GREAT BUSTARDS *Otis tarda* IN THE NETHERLANDS AND BELGIUM

Enkele van de in de winter van 1978/79 in Nederland en België verblijvende Grote Trappen *Otis tarda* vertoonden niet de voor de soort gebruikelijke schuwheid. Gedurende de eerste drie maanden van 1979 verbleven drie tamme Grote Trappen bij Barchem (Gld). De vogels bevonden zich meestal in het weiland achter de boerderij van het echtpaar Esselink. Zij droegen alle drie een Oostduitse ring. Rika Esselink heeft de Grote Trappen tijdens hun verblijf te Barchem vrijwel dagelijks gevoerd. Zij gaf de door sneeuw en ijzel hongerige dieren elke dag een pan bos-tel. (Dit is een product dat vrijkomt bij het brouwen van bier.) Vooral tijdens het voeren bleek hun ongewone tamheid. Rika Esselink riep de vogels op dezelfde wijze als waarop zij haar kippen lokt. Twee van de drie vogels waren erg vertrouwelijk en liepen soms bijna de stallen in; de derde bleef altijd meer op een afstand.

Vogelasielhouder Wim Verholt te Gorssel (Gld) had intussen een eveneens tamme, in de DDR geringe Grote Trap ontvangen. Deze vogel had zich zo maar laten vangen! (Wim Verholt gaf hem onder andere kiezels te eten. Het is gebleken dat Grote Trappen van honger omkomen als er zich geen kiezels en dergelijke in de maag bebinden. Deze spelen namelijk een belangrijke rol bij het fijnmalen van voedsel.)

Ook in Henegouwen (België) werd een tamme, in de DDR geringe Grote Trap gevangen. Deze vogel kwam in bezit van Guy Robbrecht te Londerzeel (Brabant, België) die hem onderbracht in een vogelasiel waar hij snel opknapte. (Het dieet bestond onder meer uit dode muizen en sla.)

Wim Verholt en Guy Robbrecht kwamen via de DBA met elkaar in contact. Zij besloten de vogels van Gorssel en Henegouwen bij de drie van Barchem los te laten waarbij zij zich hopelijk zouden aansluiten. Een belangrijke overweging hierbij was dat ze in Barchem tijdens de eerste dagen na hun vrijlating nog bijgevoerd konden worden.

Nadat de Belgische Grote Trap de avond tevoren zijn TV-debuut had gemaakt voor de BRT, zette zich op zondagochtend 4 maart een kleine expeditie in beweging van Brussel (België) naar Barchem om hem te brengen. Toen men hier aankwam, bleken de drie vogels echter te zijn weggevlogen. Wim Verholt en Guy Robbrecht besloten toen de beide asiëlgangers toch maar binnen een afrastering in het weiland van Esselink los te laten. In de loop van de week kwamen twee van de drie weggevlogen trappen weer terug en sloten zich bij de vogels van Gorssel en Henegouwen aan. Op 2 april zijn de vier trappen uit Barchem vertrokken. (Hierna zijn er - voor zover mij bekend - geen Grote Trappen meer in Nederland gezien.)

De Grote Trappen bleken alle vijf te Hiddensee (DDR) te zijn geringd waar ze in broedmachines waren uitgebroed. In de DDR wordt uit elk gevonden nest een ei verzameld dat dan kunstmatig wordt uitgebroed. De aldus verkregen vogels worden vervolgens uitgezet. Op deze wijze hoopt men het verdwijnen van de Grote Trap in de DDR te voorkomen. Kunstmatig uitgebroede Grote Trappen missen kennelijk de voor de soort gebruikelijke schuwheid.

Fig. 25 Grote Trap/Great Bustard *Otis tarda* vogel van Gorssel (Gld) links en die van Henegouwen (België) rechts/bird of Gorssel left and the one of Henegouwen (Belgium) right, beide nog in gevangenschap/both still in captivity Barchem (Gld) 4 maart 1979 (Arnoud van den Berg)

Hierbij dank ik Jan Bos, Rika Esselink, Guy Robbrecht en Wim Verholt die zo bereidwillig waren informatie te verstrekken.

Summary

Some of the Great Bustards *Otis tarda* present in the Netherlands and Belgium in the winter of 1978/79 were unusually tame. Three such birds stayed at Barchem (Gelderland) during the first three months of 1979 (one disappeared during the first week of March). They were fed daily by farmers. Others stayed in bird hospitals at Gorssel (Gelderland) and Londerzeel (Brabant, Belgium). On 4 March these two birds were released at Barchem where they joined the others. On 2 April the bustards left the area. All five were ringed at Hiddensee (DDR) where they were artificially bred. Obviously these Great Bustards lack the species' usual shyness.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid

WOESTIJNPLEVIER *Charadrius leschenaultii* IN NEDERLAND
 GREATER SAND PLOVER *Charadrius leschenaultii* IN THE NETHERLANDS

Op 20 juli 1977 vond de heer J. Paape een dode eerste kalenderjaar Woestijnplevier *Charadrius leschenaultii* bij Ouddorp op Goeree (Z). De vogel werd gevonden op ongeveer twee km afstand van de vuurtoren van Ouddorp. De vogel was niet geheel gaaf. De hals was aan één zijde open en de veren lieten op sommige plaatsen los. De poten waren bovendien al aan het verkleuren en verdrogen. Het was vermoedelijk een verkeersslachtoffer. Paape bracht de vogel bij preparateur H. Bax te Dreischor op Duiveland (Z) die hem opzette. De Woestijnplevier bevindt zich thans in het Grevelingen Museum (Welleweg 41, 4315 CH Dreischor). (Het museum is van 1 april tot 1 september op zaterdag- en zondagmiddag geopend.) De opvallendste kenmerken van de opgezette woestijnplevier zijn de naar verhouding forse snavel en lange poten (zie Fig.27). De verdikte punt geeft de snavel een typische vorm. De snavel is overigens vrijwel zwart; alleen de basis van de ondersnavel is lichter gekleurd. De kop en de bovendelen zijn grijsbruin; de kopveren hebben lichte randen waardoor de kop meer beigebruin lijkt. De kin en keel zijn vuilwit. Op de borst is een onduidelijke, licht rossigbruine band die in het midden onderbroken is. De overige onderdelen zijn wit. De slagpennen zijn donkerbruin. Er is een duidelijke, witte vleugelstreep. De buitenste staartpennen zijn wit, de andere bruin met een lichte rand. Dit is het eerste geval van de Woestijnplevier in Nederland en vermoedelijk het vijfde in Midden-Europa (cf. Glutz von Blotzheim *et al.* 1975). In België is de soort reeds tweemaal vastgesteld: van 21 tot 29 juli 1954 bij Nieuwpoort (West-Vlaanderen) en van 21 tot 25 juli 1972 eveneens bij Nieuwpoort. Ook in Groot-Brittannië is de Woestijnplevier tweemaal waargenomen. Van 9 december 1978 tot en met 1 januari 1979 en half april 1979 verbleef een exemplaar te Pagham Harbour (West-Sussex) en op 10 juni 1979 werd een exemplaar waargenomen op Orkney (Orkney) (*Brit. Birds* 72: 138, 399, 445).

Summary

On 20 July 1977 a dead first calendar year Greater Sand plover *Charadrius leschenaultii* was found near Ouddorp on Goeree (Zuid-Holland). A short description of the stuffed bird is given. This is the first record of the Greater Sand Plover for the Netherlands and probably the fifth for Central Europe.

Literatuur

Glutz von Blotzheim, U.N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. 1975. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 6. Wiesbaden.

Paul de Heer, Hendrik Casimirstraat 160, 3136 BE Vlaardingen

Kees Roselaar (editor of *The birds of the Western Palearctic*) informed us that the Greater Sand Plovers *Charadrius leschenaultii* breeding in Asia Minor (including Armenia) and the Middle East differ from those in the Soviet Union and Mongolia by having a smaller and weaker bill with a less distinct gonys. These and other differences probably merit subspecific recognition. He was of the opinion that the Greater Sand Plover found dead in the Netherlands in July 1977 was an Asia Minor or Middle East bird. This on ground of the bird's bill size and shape. He also pointed out that the Greater Sand Plover population in Asia Minor and the Middle East breed much earlier than the Soviet and Mongolian populations. This also supports the opinion that the Dutch bird was of Asia Minor or Middle East origin since it was a first calendar year bird and must have been at least a few months old when it was found dead. Editors

Fig. 26 Woestijnplevier/Greater Sand Plover *Charadrius leschenaultii* Grevelingen
27 Museum, Dreischor (Z) 11 augustus 1979 (René Pop)

POELRUITERS *Tringa stagnatilis* BIJ BADHOEVEDORP
 MARSH SANDPIPERS *Tringa stagnatilis* NEAR BADHOEVEDORP

Van 1 tot en met 7 juli 1979 bevond zich een Poelruiter *Tringa stagnatilis* in een zandput bij Badhoevedorp (NH). (Deze zandput bevindt zich ten zuidwesten van het Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos, vlak bij Schiphol). De vogel werd op zondagochtend 1 juli om 9:15 ontdekt door Steven Schoevaart die dezelfde ochtend nog telefonisch "alarm sloeg".

Hier volgt een samenvatting van de door ons gemaakte beschrijvingen. De onderdelen waren (spier)wit, evenals de teugel, de wenkbrauwstreep en een klein gedeelte boven de snavel. De mantel was lichtgrijs met lichte schubjes en de vleugelrand was donker. De slagpennen waren donkerder dan de dekveren. De benedenrug was wit maar in de vlucht minder gemarkeerd dan verwacht mocht worden. Hij had een bijna geheel witte staart en stuit.

Om twee redenen vermoeden wij dat het een tweede kalenderjaar vogel was: 1) Prater *et al.* (1977) geven als ruiperiode van de Poelruiter: augustus tot oktober (en later); 2) de vleugels waren erg rafelig en de veren oud en gesleten; dit was goed te zien als de vogel vloog.

Prater *et al.* (1977) merken op dat slechts enkele tweede kalenderjaar vogels in zomerkleed komen en dat 25% van deze vogels 's winters enige buitenste slagpennen vervangt. Gezien het gesleten verenkleed en de vroege waarnemingsdatum is het volgens ons uitgesloten dat het een jong van dit jaar was. De Poelruiter van Badhoevedorp stond waarschijnlijk op het punt zijn oude, versleten verenkleed te vervangen door het tweede winterkleed.

Op 26 juli trof Glenn Axt twee Poelruiters aan. Geen van beide had het verenkleed van de eerste vogel; hetgeen betekent dat het twee andere waren of dat de eerste was geruid. Eén van beide was in winterkleed, de ander had nog wat zwarte vlekjes op de bovenrug en donkere vleugelboeg, resten van het zomerkleed. Op 27 juli zijn de vogels ook nog gezien.

Summary

A Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis* was present in a sandpit near Badhoevedorp (Noord-Holland) from 1 until 7 July 1979. This pit is located in the neighbourhood of Schiphol International Airport. The authors conclude that it was a second calendar year bird. They base this, among other things, on the very worn plumage of the bird (*cf.* Prater *et al.* 1977). On 26 and 27 July two Marsh Sandpipers were present. One bird was in winter plumage; the other was still in summer plumage. (There are more than 40 records of this rare summer visitor in the Netherlands since 1900.)

Literatuur

Prater, A.J., Marchant, J.H. & Vuorinen, J. 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders. *Tring*.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid
 Rienk (Q.) L. Slings, Jan Ligthartstraat 375, 1964 HL Heemskerk

MEER OVER DE DOUGALLS STERN *Sterna dougallii* IN HET ZWIN IN 1979
 MORE ABOUT THE ROSEATE TERN *Sterna dougallii* IN HET ZWIN IN 1979

Op 23 juni 1979 was ik in Het Zwin (West-Vlaanderen, België) waar sedert 26 mei een paartje bestaande uit een Dougalls Stern *Sterna dougallii* en een Visdief *S. hirundo* broedde (cf. van den Berg 1979). Hoewel reeds op 16 juni een jong was waargenomen door Robert Trio (*pers. med.*), zat de Dougalls Stern nog steeds te broeden. Vermoedelijk bevonden zich één of twee onbevuchte eieren in het nest. Het minstens één week oude jong was meestal op minder dan een m afstand van de broedende Dougalls te vinden. Het werd niet onder de vleugels genomen. Toen het jong enkele m van het nest naar de waterkant liep om wat te drinken, begeleidde de Dougalls het. Gedurende de waarnemingsperiode van ongeveer 15:45 tot ongeveer 18:00 verliet de Dougalls nog een keer het nest en wel om ongeveer 50 m verderop even te baden. Nest en jong bleven toen onbeheerd achter. Opvallend was dat het jong niet werd gevoerd. Bent (1921) vermeldt dat jonge vogels gemiddeld éénmaal in de 30 minuten worden gevoerd. De Visdief heb ik 's middags trouwens niet gezien.

Toen ik omstreeks 20:30 weer naar de Dougalls Stern ging kijken, vloog een Zilvermeeuw *Larus argentatus* over de broedplaats. De Dougalls viel de Zilvermeeuw nog aan maar kon niet verhinderen dat de meeuw het jong in de snavel nam en het ongeveer 100 m verder in zijn geheel doorslikte. Kort daarna - toen de Dougalls weer op het nest zat - kwam de Visdief met een visje aanvliegen. De Visdief liep er even mee heen en weer alsof hij het jong zocht en vloog toen opnieuw aan. De Dougalls die eerst rustig op het nest was blijven zitten, begon nu om het visje te bedelen en pakte het tenslotte van de Visdief af. De Dougalls at het visje echter niet op. Hij nam het in de snavel en begon aan te vliegen. Dit duurde ongeveer 20 minuten. Daarna landde de Dougalls op het water en slikte het visje door. Tenslotte verdween hij naar zee.

Toen ik op 30 juni weer in Het Zwin was, zag ik de Dougalls Stern niet. De stern bleek echter een nieuw nest te hebben dat vanaf de dijk niet te zien was. Robert Trio (*pers. med.*) achtte het overigens niet uitgesloten dat de Dougalls het nest van een paartje Visdief had overgenomen. Guido Burggraeve stelde vast dat de Dougalls half juli opnieuw een jong had; dit ging echter ook verloren (Thierry de Schuyter *pers. med.*). Thierry de Schuyter (*pers. med.*) zag de Dougalls op 23 juli voor het laatst.

Ook in 1978 werd het jong van een paartje Dougalls Stern x Visdief opgegeten. Het broedgeval in 1977 mislukte eveneens. Alleen in 1976 werd een jong met succes grootgebracht.

Voor beschrijvingen van mogelijke hybriden tussen Dougalls Stern en Visdief verwijs ik naar Hays (1975).

Ik dank Thierry de Schuyter en Robert Trio hartelijk voor het verschaffen van gegevens voor dit artikel.

Summary

In 1979 a Roseate Tern *Sterna dougallii* stayed in the Common Tern *S. hirundo* colony in Het Zwin (West-Vlaanderen, Belgium) for the fourth year in succession (cf. van den Berg 1979). As in the previous years it was paired with a Common Tern. Breeding started on 26 May and on 16 June one chick was observed for the first time. The Roseate Tern was still breeding on 23 June; the nest contained probably one or two infertile eggs. The author witnessed how on 23 June the about one week old chick was caught and subsequently eaten by a Herring Gull *Larus argentatus*. The Common Tern did not feed the chick; it was not seen until shortly after the robbery of the chick at approximately 20:30. On 30 June the Roseate had another nest. It was presumed that it had taken over a Common Tern

nest. A chick was observed in mid-July; this was also lost. Breeding in 1977 and 1978 was also unsuccessful; only in 1976 a chick was raised with success.

Literatuur

- Bent, A.C. 1921. Life histories of North American gulls and terns. New York.
 van den Berg, A.: 1979. Een broedende Dougalls Stern *Sterna dougallii*, een kilometer buiten Nederland in 1979. Dutch Birding 1: 25-26.
 (Burggraave, G. 1977.) Waarnemingen bij een vermoedelijk gemengd broedpaar Dougalls Stern, *Sterna dougallii*, x Visdief, *Sterna hirundo*, te Knokke. Giervalk 67: 75-80.
 Hays, H. 1975. Probable Common x Roseate Tern hybrids. Auk 92: 219-234.

Klaas J. Eigenhuis, Seringenstraat 6, 1431 BJ Aalsmeer

AMERICAN SANDWICH TERN *Sterna sandvicensis acutiflavus* IN THE NETHERLANDS

On 23 December 1978 I found a dead, ringed tern *Sterna sp.* on Noord-Beveland, Zeeland. The bird lay near the shore of the Veerse Meer, just south of the Veerse Dam (51.35 N, 03.39 E). I was surprised when I discovered that the tern was bearing an American ring (US Fish & Wildlife Service 136-315540). The body was already in such a bad state (*e.g.* head and bill were missing) that I was unable to determine the species. It was clearly a first calendar year bird.

I sent the ring and some additional data to Het Vogeltrekstation at Arnhem, Gelderland which forwarded these to the US Fish & Wildlife Service. It appeared that the bird was a Sandwich Tern *S. sandvicensis* which had been ringed as a chick at Cape Lookout (34.34 N, 76.34 W), North Carolina (USA) on 23 June 1978. The bird was thus about six months old when it died.

The Sandwich Tern populations in the USA belong to the subspecies *S.s. acutiflavus* (American Ornithologists' Union 1957). As far as I could ascertain, this find must be the first record of this subspecies in the Western Palearctic.

It is perhaps interesting to point out that the American Sandwich Tern was found in the area where in the winters of 1972/73 to 1977/78 small numbers of Sandwich Terns were present (Ouweneel 1975, 1979).

Literature

- American Ornithologists' Union, The. 1957. Check-list of North American Birds. Baltimore. Fifth Edition.
 Ouweneel, G.L. 1975. Overwinterende Grote Sterns *Sterna sandvicensis* in Nederland. Limosa 48: 197-201.
 ----- 1979. De winterwaarnemingen van Grote Sterns in Nederland. Vogeljaar 27: 38-39.

Jelle Scharringa, Steenen Camer 34, 3721 NC Bilthoven

AANVULLENDE GEGEVENS OVER DE OEHOE *Bubo bubo* BIJ DEN HELDER
 ADDITIONAL DATA ON THE EAGLE OWL *Bubo bubo* NEAR DEN HELDER

Naar aanleiding van het opnieuw in de belangstelling komen van de Oehoe *Bubo bubo* in de Donkere Duinen bij Den Helder (NH) (zie *Dutch Birding* 1: 17-18) deed ik verdere naspeuringen over de eerste waarneming van dit dier.

In de literatuur vond ik slechts één gegeven. In waarnemingenrubriek nr 122 in *De Pieper* (16, 1977) stond wat verloren tussen de Tortelduifjes en Grote Bonte Spechten: "Oehoe 5-12-76 1 ex (nog steeds!) in duinen bij Den Helder (de Graaf, van Velpen)".

De heer W. Groen, boswachter van de Donkere Duinen, deelde mij mede dat hij half oktober 1973 de Oehoe voor het eerst in het bos ontdekte. Op 24 oktober van dat jaar slaagde hij erin samen met de heren Duursma en Swennen de vogel te vangen. Duursma hield het dier enkele uren vast en bekeek nauwkeurig of de vogel sporen van gevangenschap vertoonde. Dit bleek niet het geval. Het verenkleed was geheel onbeschadigd en vertoonde geen kale plekken. De slag- en staartpenen, bij gevangen dieren vaak sterk gesleten, waren puntgaaf. De bevedering van de poten vertoonde geen slijtage van riemen. De vogel had geen platvoeten of vervormingen aan de tenen, noch gesleten of misvormde nagels. Ook de kop met de oorpluimen en de snavel waren geheel intact.

Groen en Duursma zijn ervan overtuigd dat de uil die hier nu al zes jaar verblijft, een wilde vogel is. Inderdaad is er niets wat hiertegen pleit.

Fig. 28 Oehoe/Eagle Owl *Bubo bubo*
 gevangen/captured Donkere Duinen,
 Den Helder (NH) 24 oktober 1973
 (W. Groen)

Summary

The Eagle Owl *Bubo bubo* near Den Helder (Noord-Holland) - which is still present (see *Dutch Birding* 1: 17-18) - was discovered in mid-October 1973. On 24 October 1973 it was captured and kept for a few hours. Careful examination of the bird revealed no signs that it had been kept in captivity. Primaries, rectrices, feathering of legs as well as underside of feet, toes, nails and bill were in perfect condition.

RUIGPOOTUILEN *Aegolius funereus* IN DRENTHE, NEDERLAND SEDERT 1971
 TENGMALM'S OWLS *Aegolius funereus* IN DRENTHE, THE NETHERLANDS SINCE 1971

In het voorjaar van 1973, anderhalf jaar na de vondst van een dode eerste kalenderjaar Ruigpootuil *Aegolius funereus* in de Boswachterij Gieten in Drenthe (Groen & Voous 1973), bezochten enkele vogelaars deze boswachterij in de hoop de soort hier aan te treffen. Groot was de sensatie toen er twee roepende mannetjes werden gelocaliseerd. Sindsdien is de Ruigpootuil jaarlijks in Drenthe vastgesteld. Er werden bovendien twee (mislukte) broedgevallen geconstateerd. Het onderstaande overzicht over het voorkomen van de Ruigpootuil in Drenthe sedert 1971 werd samengesteld aan de hand van gegevens van Arnoud van den Berg, Martin van den Berg, Han Blankert, Arend van Dijk, Edward van IJzendoorn, Gerald Oreeel, Jowi de Roever, Frank Rozendaal, Gerard Steinhaus, Kees Tiemstra, Ed Velling, Arend Wassink en anderen. Bovendien werden Scharringa & Osieck (1978) en Tekke (1975, 1977) geraadpleegd. Voor aanvullingen en verbeteringen op het overzicht houd ik mij aanbevolen.

Voorkomen in Drenthe sedert 1971

- 1971 Boswachterij Gieten dode eerste kalenderjaar vogel (gevonden tussen 15 en 20 september; nog in jeugdkleed)
- 1973 Boswachterij Gieten twee roepende mannetjes
- 1974 Boswachterij Gieten twee roepende mannetjes en mislukt broedgeval (op nest dat drie of vier ongeveer twee weken bebroede eieren bevatte, bouwde na half mei een eekhoorn zijn nest)
- 1975 Boswachterij Gieten twee roepende mannetjes
- 1976 Boswachterij Borger/Gieten vier roepende mannetjes
 Boswachterij Emmen roepend mannetje
 Boswachterij Exloo-Odoorn roepend mannetje
 Boswachterij Grolloo roepend mannetje
 Boswachterij Hooghalen roepend mannetje
 Boswachterij Schoonloo roepend mannetje
- 1977 Boswachterij Borger/Gieten twee of drie roepende mannetjes en mislukt broedgeval (twee (?) onbevuchte eieren werden van begin mei tot in juni bebroed)
- Boswachterij Exloo-Odoorn roepend mannetje
 Boswachterij Schoonloo roepend mannetje
- 1978 Boswachterij Borger/Gieten twee of drie roepende mannetjes
 Boswachterij Schoonloo roepend mannetje
- 1979 Boswachterij Borger/Gieten twee of drie roepende mannetjes (vanaf eind april niet meer gehoord)

Roepactiviteit

Er bleken nogal wat verschillen te bestaan in de roepactiviteit van de diverse Ruigpootuilen. De vogel van de Boswachterij Schoonloo werd alleen af en toe in april gehoord terwijl de vogels van de Boswachterijen Borger en Gieten vanaf begin maart tot in mei te horen waren. Meestal riepen de Ruigpootuilen vanuit de top van een den of spar.

Nestplaats

De beide geconstateerde broedgevallen van de Ruigpootuil vonden plaats in verlaten nestholten van de Zwarte Specht *Dryocopus martius*. In beide gevallen bevond de nestholte zich in een abeel. De Ruigpootuilen hebben voor zover bekend

geen gebruik gemaakt van de in totaal 20 speciaal voor hen opgehangen nestkasten. Dit in tegenstelling tot ervaringen in de BRD (cf. e.g. Gasow 1959). Er zij echter op gewezen dat het aantal vogels in een bepaald gebied in de eerste plaats wordt bepaald door de hoeveelheid beschikbaar voedsel. Alleen bij een groot voedselaanbod zal een tekort aan geschikte nestholten kunnen dreigen (cf. Knolle *et al.* 1973). Volgens Schelper (1971) bezetten niet-broedende vogels in jaren van voedselschaarste soms holten zonder dat zij tot broeden komen. In de Drenthse kasten werden bij controles nooit Ruigpootuilen aangetroffen.

Broedtijd

Volgens März (1968) beginnen Ruigpootuilen half maart met broeden. Onderzoekingen door Knolle *et al.* (1973) en Schwerdtfeger (1979) tonen echter aan dat naarmate er minder voedsel beschikbaar is, de uilen later gaan broeden en bovendien minder eieren leggen. De late broedgevallen in 1974 en 1977 zouden op een ongunstige voedselsituatie in die jaren kunnen wijzen. Verstoring eerder in het broedseizoen zou echter ook de oorzaak kunnen zijn geweest van deze late broedsels.

Natuurlijke vijanden

Het is ook in Duitsland vastgesteld dat eekhoorns een nest op dat van een Ruigpootuil bouwden (Zang & Kunze 1978). König (1965) wijst erop dat de aanwezigheid van de Bosuil *Strix aluco* een ongunstige invloed op de stand van de Ruigpootuil kan hebben. Sommige waarnemers sluiten de mogelijkheid niet uit dat Bosuilen die in 1979 voor het eerst in de Boswachterij Gieten zijn vastgesteld, de hier aanwezige Ruigpootuilen hebben verdreven. Deze zijn hier na eind april niet meer waargenomen.

Jeugd-dispersie

Finse ringgegevens tonen aan dat jonge Ruigpootuilen binnen enkele maanden soms 100-en km kunnen afleggen (cf. Groen & Voous 1973). De vondst van een op 8 mei 1975 op de Lüneburger Heide (Niedersachsen, BRD) als nestjong geringde Ruigpootuil op 15 oktober 1975 te Farmsum (Gr) toont aan dat dit waarschijnlijk ook voor de Noordduitse populaties geldt. (In het licht van het vastgestelde voorkomen in Drenthe is het overigens onwaarschijnlijk dat ook aan de vondst van het nog niet volgroeid jong in de Boswachterij Gieten in september 1971 jeugd-dispersie ten grondslag ligt.)

Voorkomen in Niedersachsen

Het was een ornithologische sensatie toen Rudolf Kuhk in 1938 het voorkomen van de Ruigpootuil op de Lüneburger Heide in Niedersachsen vaststelde (cf. e.g. Kuhk 1952). Tot dat jaar gold de soort in Noord-Duitsland namelijk als een zeldzame, onregelmatige gast. Omstreeks 1970 waren op de Zentralheide ongeveer 30 paartjes aanwezig. De laatste jaren werd er ook nog een kleine populatie op de Nordheide gevonden hetgeen de meest noordwestelijke broedplaats in de BRD is (Fuhrmann 1979). Het duurde tot 1951-52 voordat de Ruigpootuil in de Harz werd vastgesteld (Weigold 1952). In de Westharz (het in de BRD gelegen deel) waren in 1963 nog 18 roepende mannetjes aanwezig en in 1972 was dit aantal teruggelopen tot slechts vijf. Met name 1969-71 waren slecht (Knolle *et al.* 1973). De mededeling van Groen & Voous (1973) dat in 1971 onder andere in de Harz uitzonderlijk veel jongen voortgebracht werden, is onjuist. In het door hen aangehaalde artikel van Schelper (1972) wordt alleen het broeden in het Kaufunger Wald behandeld. Er zijn in de literatuur verder geen aanwijzingen te vinden die wijzen op een hoge jongenproductie in Noordwest-Duitsland in 1971.

In 1977 werd op veel plaatsen in het zuiden van Nedersachsen, ook in de Harz, een flinke toename en enige uitbreiding geconstateerd. In enkele bosgebieden waar de Ruigpootuil voorheen veel voorkwam ontbrak hij nu echter (Becker 1977). Ook in 1978 werden weer nieuwe broedplaatsen gevonden (cf. Schwerdtfeger 1979).

Stand- of zwerfvogel?

De ruigpootuil is volgens vele auteurs in hoofdzaak een standvogel. De vraag doet zich voor waar de vogels die plaatselijk in gunstige muizenjaren opduiken, (zoals in 1976 en 1977 in Drenthe), vandaan komen. Mysterud (1970) komt tot de goed onderbouwde hypothese dat de Ruigpootuil "periodically highly non-residential" is en een "multiannual" verplaatsingspatroon heeft dat beschouwd kan worden als een aanpassing om voedselrijke gebieden snel op te sporen. Kenmerkend zijn onder andere het ontbreken van vaste broedplaatsen en verplaatsingen als het voedselaanbod daalt. Deze hypothese verklaart het voorkomen van de Ruigpootuil in Drenthe goed en is minder willekeurig dan andere hypothesen die het voorkomen in verband brengen met jeugd-dispersie of bosbranden.

Fysische geografie en klimaat

Niebuhr (1971) probeert een antwoord te vinden op de vraag waar het voorkomen van de Ruigpootuil op de Lüneburger Heide op terug te voeren is. Het gebied dat gemiddeld 80 tot 100 m boven de zeespiegel ligt, heeft in vergelijking met de rest van de Noordduitse laagvlakte een meer boreaal klimaat. Dit komt onder andere tot uiting in de aanwezigheid van naar verhouding veel boreale en subboreale plantesoorten. Niebuhr komt tot de conclusie dat het voorkomen van de Ruigpootuil terug te voeren is op het "Taiga-Klima" van de Lüneburger Heide. Het valt op dat het voorkomen in Drenthe beperkt blijft tot De Hondsrug en zijn directe omgeving. Naspeuringen in andere, ogenschijnlijk even geschikte maar lager gelegen gebieden (zoals rond Havelte en Uffelte) hadden geen resultaat. Men zou zich kunnen afvragen of ook het voorkomen op De Hondsrug mogelijk een klimatologische achtergrond heeft. In dit verband zij erop gewezen dat de flora van De Hondsrug wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van typisch boreale planten als stekende wolfsklauw *Lycopodium annotinum* en linnaeuskiokje *Linnaea borealis*. De Ruigpootuilen op de Lüneburger Heide broeden tussen de 80 en 100 m boven de zeespiegel. In 1975 vond in het oerstroomdal van de Aller (Nedersachsen) een broedgeval op 38 m plaats (Martens 1977). De Drenthse vogels komen nog lager voor, namelijk tussen de 15 en 20 m.

Dankzegging

Ik dank iedereen die aan de totstandkoming van dit artikel heeft meegewerkt.

Summary

In this paper the author summarizes and discusses the occurrence of the Tengmalm's Owl *Aegolius funereus* in Drenthe, the Netherlands since 1971. Between 15 and 20 september 1971 a dead not fully grown juvenile was found in the Boswachterij Gieten. Visits to this area in the spring of 1973 revealed the presence of two calling males. Since then Tengmalm's Owls were recorded annually in Drenthe. In 1976 a maximum number of nine calling males was located. Breeding was recorded twice; in both cases it was unsuccessful. In 1974 a red squirrel built its nest on that of a Tengmalm's Owl and in 1977 the eggs were infertile. The author discusses among other things some factors which may affect the population size. On 15 October 1975 a dead first calendar year Tengmalm's Owl was found at Farmsum, Groningen. This bird was ringed as a nestling on 8 May 1975 on the Lüne-

burger Heide, Niedersachsen (BRD). This find gives support to the view that the Drenthe population is related to populations in Niedersachsen. In order to understand the nature of this relation the author discusses some aspects of the species' occurrence in Niedersachsen. The author is of the opinion that the available data are in accordance with Mysterud's (1970) hypotheses.

Literatuur

- Becker, P. 1977. Zur Verbreitung des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus*) 1977 im südlichen Niedersachs. Vogelk. Ber. Niedersachs. 9: 82-85.
- Fuhrmann, W. 1979. Brutnachweise des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus*) aus dem Raum Buchholz/Nordheide 1978. Vogelk. Ber. Niedersachs. 11: 22-23.
- Gasow, E. 1959. Zur Ansiedlung des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus* (L.)) in künstlichen Niststätten. Vogelring 28: 33-37.
- Groen, L.G. & Voous, K.H. 1973. Ruigpootuil *Aegolius funereus* in Nederland. Limosa 46: 199-204.
- Knolle, F., Mannes, P. & Zang, H. 1973. Bestandsabnahme des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus*) im Westharz. Vogelk. Ber. Niedersachs. 5: 1-7.
- König, C. 1965. Bestandverändernde Faktoren beim Rauhfusskauz (*Aegolius funereus*) in Baden-Württemberg. Int. Rat f. Vogelschutz, Deutsche Sektion 5: 32-38.
- Kuhk, R. 1952. Vorkommen und Lebensweise des Rauhfusskauzes in der Lüneburger Heide. Beitr. Naturk. Niedersachs. 5: 59-62.
- Martens, H.D. 1977. Brutnachweis des Rauhfusskauzes, *Aegolius funereus* (L.), im Urstromtal der Aller - 38 m über NN. Vogelk. Ber. Niedersachs. 9: 7-8.
- März, R. 1968. Der Rauhfusskauz (*Aegolius funereus*). Wittenberg.
- Mysterud, I. 1970. Hypotheses concerning characteristics and causes of population movements in Tengmalm's Owl (*Aegolius funereus* (L.)) Nytt Mag. Zool. 18: 49-74.
- Niebuhr, O. 1971. Worauf ist das Brutvorkommen des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus* (L.)) in der Lüneburger Heide zurückzuführen? Vogelk. Ber. Niedersachs. 3: 35-42.
- Plucinski, A. 1966. Beobachtungen an einem neuen Brutplatz des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus*) im Harz. Orn. Mitt. 18: 49-54.
- Scharringa, C.J.G. & Osieck, E.R. 1978. Zeldzame vogels in Nederland 1976. Limosa 51: 137-146.
- Schelper, W. 1971. Der Rauhfusskauz *Aegolius funereus* (L.) im Kaufunger Wald. Vogelk. Ber. Niedersachs. 3: 11-20.
- 1972. Ein Beitrag zur Biologie des Rauhfusskauzes *Aegolius funereus* (L.). Beitr. Naturk. Niedersachs. 25: 77-83.
- Schwerdtfeger, O. 1979. Neues Brutgebiet des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus*) im Westharz. Vogelk. Ber. Niedersachs. 11: 1-7.
- Tekke, M.J. 1975. Ornithologie van Nederland. 1973. Limosa 48: 100-115.
- 1977. Ornithologie van Nederland 1974 en 1975. Limosa 50: 34-60.
- Weigold, H. 1952. Wiederentdeckung des Rauhfusskauzes - *Aegolius funereus funereus* (L.) - in Niedersachsen. Beitr. Naturk. Niedersachs. 5: 62-70.
- Zang, H. & Kunze, P. 1978. Zur Ernährung des Rauhfusskauzes (*Aegolius funereus*) im Harz mit einer Bemerkung zur Gefährdung durch das Eichhörnchen (*Sciurus vulgaris*). Vogelk. Ber. Niedersachs. 10: 41-44.

Edward J. van IJzendoorn, 3e Schinkelstraat 45, 1075 TK Amsterdam

BIRDING IN THE CANARY ISLANDS

The Canary Islands (which belong to Spain) have an interesting avifauna, especially the landbird fauna is interesting. The archipelago is inhabited by seven endemic or semi-endemic species. These are the Long-toed Pigeon *Columba trocaz*, Laurel Pigeon *Columba junoniae*, Plain Swift *Apus unicolor*, Berthelot's Pipit *Anthus berthelottii*, Canary Islands Stonechat *Sawicola dacotiae*, Canary Islands Chaffinch *Fringilla teydea* and Canary *Serinus canaria*. In this paper we will give some detailed information on the occurrence of four difficult-to-find and/or rare species, *i.e.* the Long-toed and Laurel Pigeon, Canary Islands Stonechat and Canary Islands Chaffinch. The Plain Swift, Berthelot's Pipit and Canary are common throughout the archipelago. (It should however be noted that the Plain Swift is a migratory species and leaves the islands during the non-breeding season.) The information given in this paper is based on the results of our trip to the Canary Islands in September 1977. For illustrations of the species mentioned in this paper, see Heinzl *et al.* (1973).

Long-toed and Laurel Pigeon

The rare Long-toed Pigeon and the very rare and endangered Laurel Pigeon can be found on Gomera where both species occur in the laurel forests in the El Cedro valley area (Fig. 29). One can reach the area from San Sebastián by taking the asphalt road to Hermigua. A few km before Hermigua one turns left on the dirt road to the El Cedro valley. There is a sign. The dirt road climbs steeply during the first kilometres while the vegetation along the road gets more and

Fig. 29 Gomera (Canary Islands). ● El Cedro (place where Long-toed Pigeon *Columba trocaz* and Laurel Pigeon *Columba junoniae* can be found); --- asphalt road; ◐ misty laurel *Laurus canariensis* forest (after Ceballos & Ortuna 1951); ▲ peaks.

more luxurious. Following the road one passes at the right hand the entrance of a long, unlightened pedestrian tunnel to El Campamento del Cedro. Here are precipitous rock-faces which are inhabited by Rock Pigeons *Columbia livia*. A few 100 m before the highest point of the road one sees precipitous rock-faces within dense laurel forest. Here the Laurel Pigeon occurs. We observed a few birds flying from one scarcely vegetated, steep rock-face to another. (One of the best field characters of the Laurel Pigeon, especially in flying birds, is the whitish end of the tail. The soft flapping flight is also distinctive.) Following the dirt road a few 100 m one reaches a bifurcation. Here one can see the Long-toed Pigeon in the so-called *Laurisilva*-zone (*sensu* Schmithüsen 1968). This zone is dominated by *Laurus canariensis*, *Ilex canariensis*, *Persea indica* and others. The best spot to see the Long-toed Pigeon is however El Campamento del Cedro. From here one can frequently see flying birds above the forest. (The Long-toed Pigeon has a dark bar at the end of the tail which distinguishes it from the Laurel Pigeon. It has a strong, powerful flight.) Both pigeon species can also be found on La Palma.

Canary Islands Stonechat

The Canary Islands Stonechat (which only occurs on tiny islands north of Lanzarote and on Fuerteventura) can be found near Oliva on Fuerteventura. Several pairs are present along the track from Oliva to Caldereta (see Fig.30). This spot was already known in 1913 (Bannerman 1963).

Fig.30 Oliva, Fuerteventura (Canary Islands). * Place where Canary Islands Stonechat *Saxicola dacotiae* can be found; * pointed hat mountain; asphalt road; --- yellow grit road; — black coal dust road; ① direction of Puerto Rosario (23 km); ② direction of Corralejo (15 km); ③ direction of Toston-Cotillo (16 km); ④ direction of Vallebron; ⑤ direction of Caldereta.

Canary Islands Chaffinch

The Canary Islands Chaffinch can be found near El Portillo on Tenerife where the species occurs in rather dry fir forests above the misty *Usnea*-zone. One can reach a good spot by taking the road from La Orotava to Pico de Teide (3718 m). One passes Agua Mansa and before El Portillo one gets at the right hand a hut with the name "Sventenius". Here one takes a path (which had been constructed in 1956) to the resting place "Piedra de los Pastores" (1600 m). Along this path (after passing the watering-trough "Fuente los Corchos") Canary Islands Chaffinches can be seen easily.

Literature

- Bannerman, D.A. 1963. Birds of the Atlantic Islands. Volume 1. Edinburgh & London.
- Ceballos, L. & Ortuno, F. 1951. Estudio sobre la vegetación y la flora forestal de las Canarias occidentales. Madrid.
- Heinzel, H., Fitter, R. & Parslow, J. 1973. The birds of Britain and Europe. Second edition. London.
- Schmithüsen, J. 1968. Allgemeine Vegetationsgeographie. Berlin.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid
 Cecilia A.W. Bosman, Uilenstede 40, 1183 AJ Amstelveen

"Wow-wow-wow! What a nice paper I got from you. That is what it should be like! Naturally I become a member."

Stefan Ericsson, Hemvägen 8, 902 33 Umeå, Sweden

"J'ai reçu le premier numéro de *Dutch Birding* que j'ai lu avec beaucoup d'intérêt. (...) Je pense que vous vous êtes un peu inspirés de *Birding*, la revue américaine de l'ABA.

Je vous remercie de m'avoir envoyé le premier numéro et j'espère bien recevoir les suivants, car étant le correspondant français de *British Birds* pour les 'European News', j'aime bien me tenir au courant de se qui se passe dans les pays étrangers et pouvoir faire des comparaisons avec la France."

Philippe Dubois, Secrétaire général du Groupe Ornithologique Parisien, 36 rue d'Angivillier, 78000 Versailles, France

RECORDS BY HOLIDAY BIRDERS IN THE WESTERN PALEARCTIC IN SPRING AND SUMMER 1979

This report summarizes some interesting records made by Dutch and Belgian birders during their holiday in the Western Palearctic in the spring and summer of 1979. We point out that the records included are largely unchecked, not authenticated.

In the future we hope to publish such summaries at regular intervals. All readers of *Dutch Birding* are therefore invited to report their interesting holiday records to one of us (for our postal addresses and telephone numbers, see below).

Systematic list

Western Reef Heron *Egretta gularis*

France: Etang des Massousotes, Les Saintes Maries de-la-Mer (Bouches du Rhône), 27 July (Karel Mauer, Peter Scova-Righini).

Surf Scoter *Melanitta perspicillata*

Norway: Skallelv (Finnmark), 20 June, adult male (Jan & Resi Steenhardt); cf. Krampenes (Finnmark), 19 June 1978, adult male (Han Blankert, René Dekker, Eef Kieft).

Long-legged Buzzard *Buteo rufinus*

France: Les Saintes Maries de-la-Mer (Bouches du Rhône), 27 July (Karel Mauer, Peter Scova-Righini).

Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina*

Sweden: Ottenby (Öland), 8 August (Alice & Kees Scharringa).

Spotted Eagle *Aquila clanga*

Sweden: Börringe (Skåne), 8 April (Eric Bos, Joop Kooijman *et al.*).

Greater Sand Plover *Charadrius leschenaultii*

Tunisia: Nabeul, 26 June (Han Blankert, JanJaap Brinkman, René Dekker, Eef Kieft); this is the first satisfactory record of this species for Tunisia.

Lesser Crested Tern *Sterna bengalensis*

Tunisia: Sfax, 28-29 June, 12 (Han Blankert, JanJaap Brinkman, René Dekker, Eef Kieft).

Sooty Tern *Sterna fuscata*

England: Berry Head (Devon), 9 July, adult (René Pop); this is the seventh record of this (sub)tropical tern for Great Britain since 1958.

Namaqua Dove *Oena capensis*

Israel: Elat, 24, 27 May (Pieter Bison, Niek van der Ham).

Pygmy Owl *Glaucidium passerinum*

Finland: Raiski, Pihlajavesi (Keski-Suomi), 10 (!) breeding pairs (Jan & Resi Steenhardt *pers. comm.*).

Ural Owl *Strix uralensis*

Finland: Raiski, Pihlajavesi (Keski-Suomi), 14 (!) breeding pairs (Jan & Resi Steenhardt *pers. comm.*).

White-rumped Swift *Apus caffer*

Morocco: between Boumalne and Ouarzazate, 13 July, breeding (Han Blankert, JanJaap Brinkman, René Dekker, Eef Kieft); this is a new breeding locality of this species.

Little Swift *Apus affinis*

Turkey: along Firat, Birecik, 6 July, four occupied nests (Martin & Resi van den Berg); this is a new breeding locality of this species.

White-backed Woodpecker *Dendrocopus leucotos*

Spain: Camping Los Pirineos, Puente de la Reina (Navarra), 5 July (Joop Kooijman, Kees Woutersen).

Dupont's Lark *Chersophilus duponti*

Spain: Alcolea de Cinca (Huesca), May, eight singing males (Sjef de Ridder *et al.*); this is perhaps the most northern breeding locality of this species.

Citrine Wagtail *Motacilla citreola*

Turkey: Tatvan, 11 July (Martin & Resi van den Berg)

Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*

Finland: Raiski, Pihlajavesi (Keski-Suomi), spring, singing male (Jan & Resi Steenhardt *pers. comm.*); Rukutunturi (Oulu), 3 July, singing male (Jan Bos & Maud Maas Geesteranus); the record at Raiski is well outside the species' normal distribution range in Finland.

Algerian Nuthatch *Sitta ledanti*

Algeria: Djebel Babor, 23 June, one breeding pair (Han Blankert, JanJaap Brinkman, René Dekker, Eef Kieft).

Two-barred Crossbill *Lowia leucoptera*

Finland: Kotala (Lappi), 3 July (Jan Bos, Maud Maas Geesteranus).

Cretzschmar's Bunting *Emberiza caesia*

Turkey: Tatvan, 10-11 July, at least one breeding pair (Martin & Resi van den Berg); this record means a considerable eastward extension of the species' breeding range.

Red-headed Bunting *Emberiza bruniceps*

Israel: Elat, 23 May, male (Pieter Bison, Niek van der Ham); this is the first record of this species for Israel.

Han Blankert, Leendert Meeszstraat 8, 2015 JS Haarlem (023-242132)

JanJaap Brinkman, P.C. Hooftlaan 69, 1985 BH Driehuis (02550-16037)

Gerald J. Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam (020-461278)

RAADSELVOGEL 1: SMELLEKEN *Falco columbarius*
 MYSTERY BIRD 1: MERLIN *Falco columbarius*

Fig. 31 Smelleken/Merlin *Falco columbarius*
 Vogelweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJF)
 4 mei 1979 (Jan Mulder)

Op een paal langs de weg zit ontspannen een roofvogel met spitse vleugels, een iets voorbij de vleugelpunten reikende staart en korte poten. De vogel heeft een smalle baardstreep, een donkere streep door het oog, gestreepte wangen, een vage wenkbrauwstreep en een vrij lichte kruin. De rug vertoont fijne schachtstrepen en de staart lijkt donker met een gebroken lichte bandering.

Degenen (en zij waren er!) die de vogel een Sperwer *Accipiter nisus* noemden, waren beslist fout. Weliswaar heeft de Sperwer ook een smalle wenkbrauwstreep maar de spitse vleugel (de op één na buitenste slagen is het langst in plaats van de op vier na buitenste) die bijna tot de staartpunt reikt, de smalle baardstreep, de korte, dikke snavel met een rond, naar boven gericht neusgat, de korte poten en de ontspannen houding op een geëxponeerde paal wijzen duidelijk op een valk *Falco* sp. De in verhouding tot het lichaam grote kop duidt op één van de kleinere soorten. De grotere vallen trouwens sowieso af want de Slechtvalk *F. peregrinus* heeft een brede, zwarte baardstreep en donkere wangen en kruin. Giervalk *F. rusticolus* en Saker *F. cherrug* hebben nauwelijks een baardstreep en missen de donkere band door het oog. Alleen de Lanner *F. biarmicus* lijkt wat op de vogel van de plaat. De Lanner heeft echter een gebandeerde rug en mist de wenkbrauwstreep.

Van de kleinere valken vallen Torenvalk *F. tinnunculus* en Kleine Torenvalk *F. naumanni* af: volwassen mannetjes hebben een effen staart (afgezien van de eindband), jonge vogels en vrouwtjes een lichte staart met donkere banden (en de bovendelen zijn bovendien ook zwaar gebandeerd). Ook Boomvalk *F. subbuteo* en Eleonora's Valk *F. eleonarae* kunnen het niet zijn want deze zijn veel slanker en hebben langere vleugels die in zit tot voorbij de staartpunt reiken terwijl de brede baardstreep, de wangen en de kruin zwart zijn. De Boomvalk heeft bovendien in alle kleden een effen staart. Resteren de Roodpootvalk *F. vespertinus* en het Smelleken *F. columbarius*. Een volwassen Roodpoot kan het niet zijn want zowel mannetje als vrouwtje hebben een geheel ander kleurpatroon dan het afge-

beelde dier. Een jonge Roodpoot zou tot de mogelijkheden kunnen behoren maar de kruin en vooral het voorhoofd zijn bij deze vogels opvallend lichter dan de zwarte streep door het oog; de rug en staart zijn gelijkmatig donker grijs en de vleugelpunten reiken in zit tot bij de staartpunt. Als enige blijft het Smelleken over: de gedrongen houding, de donkere schachtstrepen op de rug en de afstand staartpunt-vleugelpunten zijn inderdaad karakteristiek voor deze soort. Volwassen mannetjes Smelleken hebben geen baardstreep, nauwelijks een wenkbrauwstreep en een ongebandeerde staart maar een patroon zoals op de foto komt wel bij volwassen vrouwtjes en jonge vogels voor. Aangezien de lichte staartbanden van volwassen vrouwtjes scherper getekend en breder zijn dan die op de foto, kan het hier alleen een jong Smelleken betreffen.

De foto werd gemaakt op 5 mei 1979 in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) door Jan Mulder.

Kees (C.) S. Roselaar, Stuartstraat 105, 1815 BR Alkmaar

Fig. 32 Raadselvogel 2/Mystery bird 2

Oplossing in het volgende nummer/Solution in the next issue

VANGST VAN ORPHEUSSPOTVOGEL *Hippolais polyglotta* IN NEDERLAND
 CAPTURE OF MELODIOUS WARBLER *Hippolais polyglotta* IN THE NETHERLANDS

Op 2 september 1979 ving ik langs de Oostvaardersdijk in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) een spotvogel *Hippolais* sp. met gele onderdelen die bij nadere determinatie een Orpheusspotvogel *H. polyglotta* bleek te zijn. De vogel werd uitvoerig beschreven, gefotografeerd en na te zijn geringd weer losgelaten. De soort is in de hand gemakkelijk te onderscheiden van de Spotvogel *H. icterina* (Tabel 1). Ook de vleugel formule is verschillend (Williamson 1968).

Tabel 1. Enige handkenmerken van de Spotvogel *Hippolais icterina* en de Orpheusspotvogel *H. polyglotta* (ontleend aan Svensson 1975 en Williamson 1968) en die van de in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) gevangen vogel.

	Spotvogel	gevangen vogel	Orpheusspotvogel
vleugellengte	73-82 mm	65 mm	61-68,5 mm
eerste grote slagpen	reikt hoogstens 3 mm voorbij langste grote slagpendekveer	reikt 6 mm voorbij langste grote slagpendekveer	reikt 2,5-6 mm voorbij langste grote slagpendekveer
duidelijke inbochtiging buitenvlag vijfde grote slagpen	afwezig	aanwezig	aanwezig

Fig. 33 Orpheusspotvogel/
 Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) 2 september 1979 (Eduard Osieck)

De Orpheusspotvogel heeft dus een kortere en vooral meer afgeronde vleugel dan de Spotvogel. Beide kenmerken zijn ook als veldkenmerk bruikbaar (cf. Wallace 1964). In het leefnet liet de vogel een roep horen die veel leek op de 'tjerr'-roep van de Winterkoning *Troglodytes troglodytes*. Een dergelijke roep is mij

van de Spotvogel niet bekend.

Dit is het derde geval voor Nederland en de eerste ringvangst (cf. Avifauna van Nederland 1970). De soort werd voor het eerst waargenomen op 12 en 14 augustus 1960 te Wierden (O). De door Kist & Maaldrink (1961) gegeven beschrijving is voor mij echter niet overtuigend. Verder is er nog een onbevestigde waarneming van 9 juni 1968 te Gorssel (Gld) (Coldewey 1968). Gezien het regelmatig voorkomen in Groot-Brittannië (Sharrock 1974) is het merkwaardig dat de eerste ringvangst in Nederland zo lang op zich leeft laten wachten.

Summary

A trapping record of a Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* in Zuidelijk Flevoland (Zuidelijke IJsselmeerpolders) on 2 September 1979 is reported. This is the third record for the Netherlands. The previous two (in 1960 and 1968) were sight records. The author points out that the description of the 1960 Melodious Warbler is not convincing.

Literatuur

- Coldewey, C.J. 1968. Veldwaarneming van de Orpheusspotvogel (*Hippolais polyglotta*). *Limosa* 41: 107-108.
- Commissie voor de Nederlandse Avifauna, De. 1970. Avifauna van Nederland. Tweede druk. Leiden.
- Kist, J. & Maaldrink, E.D. 1961. De Orpheusspotvogel, *Hippolais polyglotta* (Vieillot), nieuw voor Nederland. *Limosa* 34: 12-15.
- Sharrock, J.T.R. 1974. Scarce migrant birds in Britain and Ireland. Berkhamsted.
- Svensson, L. 1975. Identification guide to the European passerines. Second edition. Stockholm.
- Wallace, D.I.M. 1964. Field identification of Hippolais warblers. *Brit. Birds* 57: 282-301.
- Williamson, K. 1968. Identification for ringers 1. The genera *Cettia*, *Locustella*, *Acrocephalus* and *Hippolais*. Third edition. Tring.
- Eduard R. Osieck, Steffenshein 20, 1251 ZE Laren (NH)

Zang Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia*

De heer A.N. Swart (Holtingerbrink 210, 7812 DC Emmen) meldde mij dat hij ook bij de Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* aan de Diemerzeedijk, Amsterdam (NH) op 25 mei 1977 het Nachtegaal *Luscinia megarhynchos*-achtige "pew-pew-pew" kon vaststellen (zie *Dutch Birding* 1: 22-23). In het *Mededelingenblad van KNNV VWG Amsterdam* 15 (2) schreef hij "Een enkele keer kwam er een echt Nachtegalenmotief van vijf fluittoontjes "tuuu tuuu tuuu tuuu"."

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid

BRUINE BOSZANGER *Phylloscopus fuscatus* OP TERSCHELLING
 DUSKY WARBLER *Phylloscopus fuscatus* ON TERSCHELLING

Rondwalend tussen de elzenhagen bij Oosterend op Terschelling (F) in de vroege ochtend van 19 oktober 1978, op zoek naar het Bladkoninkje *Phylloscopus inornatus* dat hier enkele dagen verbleef, wordt mijn aandacht getrokken door een opvallende roep, een herhaald en scherp "tsjak". Het geluid komt uit een hoekje van een weiland met veel onkruid en hoge, dorre stengels, direct gelegen tegen een haag. Als ik deze plek voorzichtig nader, zie ik een klein, bruin vogeltje op de grond scharrelen dat even later in een lage vlierstruik gaat zitten. Tot mijn grote "schrik" is het een *Phylloscopus*-achtig vogeltje met een bruinig verenkleed, een opvallend vuilwitte wenkbrauwstreep en een fijn snaveltje. Met het verhaal rond de "Mystery Photograph 5" (*Brit. Birds* 70: 216-218) nog vers in het geheugen, kom ik op het gewaagde idee dat het een Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* is. Ik kan de vogel enige tijd volgen terwijl deze laag in de hagen foerageert en soms in de grond lijkt te verdwijnen om later weer ergens anders op te duiken. Hij is vrij schuw en laat zich zelden langer dan enkele seconden bekijken. Hij vliegt frequent over korte afstanden waarbij de relatief korte, wat afgeronde staart opvalt. De vogel kan echter telkens weer worden teruggevonden door het aanhoudend roepen. Later in de middag, nu in het gezelschap van Alice van Houwen, blijkt de vogel weer op het oude plekje te zitten en begint bij onze nadering fanatiek te roepen.

Op 21 oktober blijkt de Bruine Boszanger nog aanwezig, dit tot grote vreugde van mijn broer Jelle die de avond tevoren naar het eiland is gekomen. Op 22 oktober kunnen wij de vogel nog enige tijd waarnemen.

Beschrijving

Phylloscopus-achtige vogel ter grootte van Tjiftjaf *Phylloscopus collybita* met relatief korte vleugels en korte, wat afgeronde staart. Bovendelen donderbruin tot donker grijsbruin, onder bepaalde belichting met olijkleurige zweem. Onderdelen vuilwit (keel en bovenborst) tot vuil grijswit (buik) met licht roestbruine flanken en zijborst. Vleugels iets donkerder dan rug. Geen vleugelstreep en geen spoor van geel aan vleugelboeg. Bovenkop ongeveer als rug. Opvallende wenkbrauwstreep en donder oogstreepje. Wenkbrauwstreep voor oog smal, achter oog breder en ver in nek doorlopend, bruinwit tot lichtbruin. Oor- en wangstreek licht roestbruin met onduidelijke vlekjes (dit laatste alleen bij goede belichting en op zeer korte afstand te zien). Snavel ongeveer als Tjiftjaf, dus fijn. Poten lichtbruin tot licht vleeskleurig, ongeveer als Fitis *Phylloscopus trochilus*. Geluid: opvallende, relatief harde en scherpe roep - "tsjak" of "tsjek" - meestal aantal malen herhaald. (De roep lijkt in eerste instantie op die van de Braamsluiper *Sylvia curruca* maar is duidelijk harder en scherper. Hij heeft verder veel weg van het geluid dat men kan maken met de tong tegen het verhemelte. De vogel reageert echter niet op deze nabootsing van zijn roep.) Gedrag: foerageert laag in struiken of op grond. Maakt onrustige indruk, wat ten dele wordt veroorzaakt door frequent spreiden van staart en vleugels. (Bij de beschrijving moet men natuurlijk wel bedenken dat deze een samenvatting is van alle waarnemingsperiodes. Een aantal details (pootkleur, vlekking op zijkop, kleur wenkbrauwstreep) is pas op 21 of zelfs 22 oktober goed gezien, terwijl de kleuren van het verenkleed telkens weer anders leken.)

Verspreiding en voorkomen

De Bruine Boszanger broedt in Siberië, van de Ob oostwaarts tot Sakhalin en de Amoer, en overwintert in Zuidoost-Azië. In West-Europa is de soort een uiterst zeldzame verschijning: tot en met 1977 ongeveer 30 gevallen waarvan 24 in Groot-

Brittannië. Het merendeel van deze gevallen valt in de periode tussen half oktober en half november.

Helaas is het op dit moment nog niet mogelijk om na te gaan hoeveel Bruine Boszangers er in de herfst van 1978 in West-Europa zijn aangetroffen (in Groot-Brittannië tenminste één).

Indien bovenvermelde waarneming wordt aanvaard door de CNA, dan is dit het eerste geval voor Nederland. Het leuke is eigenlijk wel dat het hier een veldwaarneming betreft, in tegenstelling tot de beide gevallen van de Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi* in ons land. Dat waren namelijk ringvangsten.

Summary

On 19 October 1978 a Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus* was discovered in the alder hedgerows near Oosterend on Terschelling (Friesland). On 21 and 22 October the bird was seen again. A detailed description is given.

If accepted by the CNA (Commissie voor de Nederlandse Avifauna), this will be the first record in the Netherlands.

Kees (C.)J.G. Scharringa, Haverkamp 421, 2592 BG 's Gravenhage

MEXICAANSE ROODMUS *Carpodacus mexicanus* IN IJMUIDEN

HOUSE FINCH *Carpodacus mexicanus* IN IJMUIDEN

Op 24 januari 1979 ontdekte JanJaap Brinkman in de Lange Nieuwstraat in het centrum van IJmuiden (NH) een volwassen mannetje Mexicaanse Roodmus *Carpodacus mexicanus*. Later bleek dat de vogel mogelijk al enige tijd eerder was gezien. Tot eind februari is hij regelmatig in de Lange Nieuwstraat en directe omgeving waargenomen.

Vele waarnemers hebben de vogel gezien en de meesten waren het er over eens dat het een Mexicaanse Roodmus was. Sommigen meenden echter dat het een Roodmus *Carpodacus erythrinus* was. Het leek mij daarom nuttig om op deze plaats wat dieper op de determinatie in te gaan.

Eerst iets over het gedrag van de roodmus. De vogel zat vaak in één van de bomen in de Lange Nieuwstraat. Ook foerageerde hij vaak tussen of op de rozestruiken langs de flats en huizen. Bovendien bezocht de vogel regelmatig een balkon waar zaad werd gestrooid. Hij was niet schuw en leek zich weinig van voorbijgangers aan te trekken. De roodmus was meestal te vinden in een groep van maximaal 30 Groenlingen *Carduelis chloris*.

Op 4 februari heb ik in gezelschap van J.J.H. van Geuns de vogel uitvoerig bestudeerd. De volgende kenmerken werden genoteerd: (1) grootte als van Huismus *Passer domesticus*; (2) kruin bruingrijs, voorhoofd en brede wenkbrauwstreep rood, oorstreek en wang grijs, kin en keel rood; (3) rug bruinachtig, stuit rood; (4) borst en buik bruinachtig, flank en onderstaartdekveren duidelijk gestreept (wat bij oppervlakkige waarneming gemakkelijk over het hoofd kon worden gezien); (5) bovenvleugeldekveren en binnenste slagpennen licht gezoemd; (6) snavel grijs. Kenmerk (2) en (4) sluiten de Roodmus uit en passen goed op de Mexicaanse. De Roodmus onderscheidt zich van de Mexicaanse door ongestreepte flanken en onderstaart. Volwassen mannetjes Roodmus hebben bovendien meestal een geheel rode kop. Kees Roselaar was zo vriendelijk deze kenmerken op hun juistheid te onderzoeken bij een grote, uit 44 volwassen mannetjes Roodmus bestaande serie balgen welke zich bevindt in de collectie van het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden (ZH). De betrokken kenmerken bleken in alle gevallen aanwezig te zijn. Kees heeft ook nog ongeveer 20 volwassen mannetjes Mexicaanse Roodmus onderzocht.

Deze bleken zonder uitzondering de kop-, flank- en onderstaarttekening van de IJmuidense vogel te bezitten.

De karakteristieke koptekening van het volwassen mannetje Mexicaanse Roodmus is goed weergegeven in Godfrey (1966). De afbeelding in Peterson (1961) laat echter een minder geprononceerde koptekening zien. In dit verband zij er op gewezen dat er 11-12 ondersoorten worden onderscheiden welke onder meer verschillen in de hoeveelheid rood in het verenkleed (Paynter 1968, Ridgway 1901). Bij de ondersoort *C. m. mexicanus* uit Midden-Mexico is het rood het scherpst begrensd; bij de ondersoort *C. m. frontalis* uit Canada en de USA is het rood duidelijk minder scherp begrensd. Wat betreft dit kenmerk staat *C. m. frontalis* tussen *C. m. mexicanus* en de overige ondersoorten in.

Fig.34 Mexicaanse Roodmus/House Finch *Carpodacus mexicanus* Lange Nieuwstraat, 35 IJmuiden (NH) 4 februari 1979 (Henk van der Pol)

De Mexicaanse Roodmus broedt in westelijk Noord-Amerika en zijn verspreidingsgebied strekt zich uit van British Columbia (Canada) in het noorden tot Oaxaca (Mexico) in het zuiden. De soort is in 1940 op Long Island (New York) ingevoerd. Sindsdien heeft hij zich van hieruit sterk uitgebreid en is hij in New York en andere staten in het oosten van de USA een algemene vogel geworden (Bock & Lepthien 1976, Bull 1964, Elliott & Arbib 1953). Bull (1964) noemt hem een "attractive addition to our avifauna" en een "melodious, tame and very adaptive species". Er zij op gewezen dat de in het oosten van de USA broedende Mexicaanse Roodmussen tot de ondersoort *C. m. frontalis* behoren (*American Ornithologists' Union* 1957).

De Mexicaanse Roodmus is minstens tweemaal eerder in Nederland vastgesteld. Op 1 oktober 1975 werd te 's Gravenhage (ZH) een eerste kalenderjaar vogel of vol-

wassen vrouwtje gevangen en geringd (CNA-archieff). Van 12 november 1975 tot en met 5 januari 1976 werd te IJmuiden (NH) een volwassen mannetje waargenomen (Klaas Eigenhuis *et al. pers.med.*).

Het is goed mogelijk dat de vastgestelde gevallen betrekking hebben op uit oostelijk Noord-Amerika afkomstige exemplaren welke met behulp van een schip Nederland hebben bereikt. In alle drie gevallen pleit de waarnemingsplaats daar voor. (Voor literatuur over het voorkomen van Amerikaanse (land)vogels in Europa zij verwezen naar Stoffels & van der Weyden (1978).) Het is echter ook mogelijk dat de gevallen betrekking hebben op uit gevangenschap afkomstige exemplaren. De Mexicaanse Roodmus wordt namelijk ook in gevangenschap gehouden. England (1974) noemt de soort overigens niet.

(Ik ben niet zo gelukkig met de Nederlandse naam van de soort. Het is de letterlijke vertaling van de wetenschappelijke naam die bovendien doet vermoeden dat de soort alleen in Mexico voorkomt. Ik vraag mij af of er geen originelere naam te bedenken valt.)

Summary

From 24 January until the end of February 1979 an adult male House Finch *Carpodacus mexicanus* was observed in the centre of IJmuiden (Noord-Holland). The author describes the characters of the bird and discusses how to distinguish the House Finch from the similar Scarlet Rosefinch *Carpodacus erythrinus* in the field. The most important characters of the House Finch are the distinctly streaked flank and under tail-covers. The adult male House Finch can also be distinguished from the adult male Scarlet Rosefinch by its distinct head pattern. The House Finch has wide red supercilia which are connected on the forehead over the base of the bill whereas the Scarlet Rosefinch often has a completely red head. The House Finch breeds in western North America. The species was in 1940 introduced on Long Island (New York) and since then it has become a common bird in New York and other states in the eastern USA. It is presumed that the IJmuiden House Finch was a wild bird which had crossed the Atlantic Ocean on board ship. The circumstance that the bird (similar to the previous two records from the Netherlands in 1975) stayed close to a seaport gives support to this view. It is however also possible that the bird was an escape since the species is kept in captivity.

Literature

- American Ornithologists' Union, The. 1957. Check-list of North American Birds. Fifth edition. Baltimore.
- Bock, C.E. & Lepthien, L.W. 1976. Growth in the eastern House Finch population, 1962-1971. *Amer. Birds* 30: 791-792.
- Bull, J. 1964. Birds of the New York area. New York, Evanston & London.
- Elliott, J.J. & Arbib, Jr., R.S. 1953. Origin and status of the House Finch in the eastern United States. *Auk* 70: 31-37.
- England, M.D. 1974. A further review of the problem of 'escapes'. *Brit. Birds* 67: 177-197.
- Godfrey, W.E. 1966. The birds of Canada. Ottawa.
- Paynter, Jr., R.A. (ed.) 1968. Check-list of birds of the world. Volume 14. Cambridge (Massachusetts).
- Peterson, R.T. 1961. A field guide to western birds. Second edition. Boston.
- Ridgway, R. 1901. The birds of North and Middle America. Part 1. *Bull. U.S. natn. Mus.* 50: 1-715.
- Stoffels, J. & van der Weyden, W.J. 1978. Waarneming van een Witkeelgors *Zonotrichia albicollis* in Nederland. *Limosa* 51: 75-77.

Eduard R. Osieck, Steffenshein 20, 1251 ZE Laren (NH)

WAARNEMINGEN VAN 1 JUNI TOT 16 SEPTEMBER 1979
RECORDS FROM 1 JUNE UNTIL 16 SEPTEMBER 1979

De in dit overzicht vermelde waarnemingen van zeldzame en schaarse soorten en ondersoorten zijn grotendeels nog niet door de CDNA (en CSNA) beoordeeld. Alleen die waarnemingen zijn opgenomen die naar het oordeel van de samenstellers voor aanvaarding in aanmerking komen.

De Nederlandse en wetenschappelijke namen van de in dit overzicht vermelde soorten en ondersoorten en hun volgorde zijn overeenkomstig de *Dutch Birding Association checklist* (G.J. Oreeel in voorbereiding). De Engelse soortnaamgeving is overeenkomstig *The 'British Birds' list of birds of the Western Palearctic* (1978).

Duikers/Divers

Er waren slechts twee zomerwaarnemingen van de Roodkeelduiker/Red-throated Diver *Gavia stellata*. Op 2 juni zwom er één langs de Afsluitdijk (F) en op 4 juli zat er één op de wal bij Willemstad (NB).

Een Parelduiker/Black-throated Diver *Gavia arctica* in zomerkleed werd op 29 augustus langs de Zuidpier van IJmuiden (NH) gezien.

Futen/Grebes

Er zijn ongeveer 15 overzomerende Roodhalsfuten/Red-necked Grebes *Podiceps grise-gena* vastgesteld. De gehele zomer verbleef er één nabij het Muiderzand, Zuidelijk Flevoland (ZIJP). Op 24 juni bevond zich één op het Oostvoornse Meer (ZH). Langs de Brouwersdam (ZH) werden op 18 augustus zes en op 8 september 12 exemplaren geteld. Vrijwel alle vogels waren in zomerkleed. In Antwerpen vond het eerste broedgeval voor België plaats. Het verliep overigens niet succesvol. (Na de opening van het jachtseizoen op 1 augustus werden de vogels vermist.) Op 30 juli werd een Kuifduiker/Slavonian Grebe *Podiceps auritus* in zomerkleed in de Grevelingen (ZH) waargenomen.

Pijlstormvogels en Vaal Stormvogeltje/Shearwaters and Leach's Petrel

Een goede dag voor Grauwe Pijlstormvogels/Sooty Shearwaters *Puffinus griseus* was 27 augustus toen er 10 bij de Hondsbosse Zeewering (NH) en vijf bij Texel (NH) werden waargenomen. Op 14 september werden 's avonds ongeveer 20 bij de Hondsbosse Zeewering gezien.

Tien Noordse Pijlstormvogels/Manx Shearwaters *Puffinus puffinus* werden op 14 juni bij de Hondsbosse Zeewering gezien.

Op 22 juli werd bij de Hondsbosse Zeewering een Vale Noordse Pijlstormvogel/Balearic Shearwater *P.p. mauritanicus* waargenomen.

Van 12 tot en met 16 september werden tenminste 16 Vaal Stormvogeltjes/Leach's Petrels *Oceanodroma leucorhoa* vastgesteld. Op 15 september werden zes exemplaren bij Lauwersoog (Gr) waargenomen.

Aalscholvers/Cormorants

De één jaar oude Aalscholver/Cormorant *Phalacrocorax carbo*-kolonie in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) telde dit jaar reeds 700 nesten.

Drie Kuifaalscholvers/Shags *Phalacrocorax aristotelis* werden gezien op de Westplaat bij Oostvoorne (ZH). Op 15 augustus was er één aanwezig te IJmuiden (NH). Bijzonder was het exemplaar in de Westerschelde bij Zandvliet (Antwerpen, België).

Reigers/Herons

Vooraf eind mei/begin juli werden er Kwakken/Night Herons *Nycticorax nycticorax* waargenomen: op 30 mei één bij Amersfoort (U), op 2 juni één bij Leidschendam

(ZH), op 4 juni drie volwassen vogels in de Nieuwkoopse Plassen (ZH) en op 10 juni één te Steenwijk (O). In juni en juli zaten er drie exemplaren (waaronder een tweede kalenderjaar vogel) in de Ankeveense Plassen (NH). Tot half augustus bevond zich een tweede kalenderjaar vogel bij Lelystad, Oostelijk Flevoland (ZIJP). De Kwak wordt ervan verdacht in Zuidelijk Flevoland te hebben gebroed. Veel Ralreigers/Squacco Herons *Ardeola ralloides* zijn er vastgesteld. Op 5 en 6 mei zat een exemplaar bij 's-Gravesande (ZH). Van 15 juni tot en met 12 juli werd er één waargenomen in de Ankeveense Plassen.

Op 25 juni werd een exemplaar in de Vlietlanden bij Leidschendam gezien. Er gingen geruchten dat er begin juli één in de omgeving van Haarlem (NH) heeft gezeten. In Zuidelijk Flevoland zouden er één of twee aanwezig zijn geweest. Begin juli werd bij Sint Jan in Eremo (Oost-Vlaanderen, België), op vier km van de grens met Nederland, een Ralreiger gezien.

Koereigers/Cattle Egrets *Bubulcus ibis* werden op vijf plaatsen waargenomen: Kampen (O), Zwolle (O), Ankeveense Plassen, Starnmeer (NH) en Texel (NH). Een grote verrassing was het broeden van een paartje Kleine Zilverreigers/Little Egrets *Egretta garzetta* in de Aalscholver/Cormorant *Phalacrocorax carbo*-kolonie in Zuidelijk Flevoland. Het nest - dat in een boom zat - werd begin juni gevonden. Alle vier jongen zijn van kleurringen voorzien. Uitgevlogen vogels werden in september nog gezien langs de Knardijk, Zuidelijk Flevoland en op de slikterreinen bij Almere, Zuidelijk Flevoland. Ook bij Antwerpen (Antwerpen, België) verbleven lange tijd twee Kleine Zilverreigers. Van 22 juli tot en met 16 september werd een exemplaar in De Slufter, Texel waargenomen. Kleine Zilverreigers werden verder vastgesteld in Het Zwin (West-Vlaanderen, België), op 25 juni op Vlieland (F) en op 21 augustus ten noorden van Leiden (ZH) langs de spoorbaan. Op 7 juni werd een Grote Zilverreiger/Great White Egret *Egretta alba* bij Lage Zwaluwe (NB) waargenomen. Vanaf 16 juni verbleef er een exemplaar bij de Trekweg, Zuidelijk Flevoland. Op 3 juli zag een waarnemer vier Grote en twee Kleine Zilverreigers langs de Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland. Bij Antwerpen (Antwerpen, België) werd op 2 september een Grote Zilverreiger waargenomen. Waarschijnlijk hebben enige Purperreigers/Purple Herons *Ardea purpurea* in Zuidelijk Flevoland gebroed.

Ooievaars en Lepelaars/Storks and Spoonbill

Op 3 juni werd een Zwarte Ooievaar/Black Stork *Ciconia nigra* in de AW-duinen (NH) gezien. In augustus zijn minstens 10 vogels waargenomen. Op 7 augustus één op Schiermonnikoog (F), op 12 augustus één op Terschelling (F) en Vlieland (F), van 17 tot en met 21 augustus één te Hellingum (Gr), op 19 augustus vier bij Geldermalsen (Gld) en op 22 augustus één bij Pieterburen (Gr). Verder werden er half augustus Zwarte Ooievaars waargenomen langs de Runderweg, Oostelijk Flevoland (ZIJP) en bij Antwerpen (Antwerpen, België). Begin september werd bij Linne (L) een naar het zuiden trekkend exemplaar gezien.

Het blijft slecht gaan met de Ooievaar/White Stork *Ciconia ciconia*. Er vlogen maar 12 jongen uit. Dit is overigens een iets beter resultaat dan dat van 1978 toen er slechts negen jonge Ooievaars uitvlogen.

De Lepelaar/Spoonbill *Platalea leucorodia*-kolonie in Zuidelijk Flevoland (ZIJP) telde 70 nesten. Vergeleken met 1978 is de kolonie met bijna 300% toegenomen.

Flamingo's/Flamingoes

De in Nederland verblijvende flamingo's/flamingoes *Phoenicopterus spp.* zijn de winter van 1978/79 goed doorgekomen. In de Grevelingen (Z) waar een groep van ongeveer 20 exemplaren overwinterde, waren in april nog ongeveer 10 aanwezig. Op 27 juni verbleven 13 flamingo's in het Lauwersmeer (Gr). Bij de Knardijk, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) werden op 5 augustus 10 exemplaren waargenomen. De meeste in Nederland waargenomen vogels zijn Chileense Flamingo's/Chilean Flamingoes *P. chilensis*.

Ganzen en eenden/Geese and ducks

In de tweede week van september was een witte Sneeuwgangs/Snow Goose *Anser caerulescens* aanwezig tussen de Grauwe Ganzen/Greylag Geese *Anser anser* langs de Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland (ZLJP).

Er verbleven deze zomer één of twee blauwe Kleine Sneeuwganzen/Lesser Snow Geese *A.c. caerulescens* in Zuidelijk Flevoland.

Op 5 augustus vlogen tussen 10:00 en 11:00 negen Casarca's/Ruddy Shelducks *Tadorna ferruginea* in noordelijke richting langs de Zuidpier van IJmuiden (NH). Later op die dag (omstreeks 16:00) werden waarschijnlijk dezelfde negen vogels gezien op de Horsplassen Texel (NH). Op 6 augustus zijn negen exemplaren waargenomen bij Oude Bildtdijk (F). Op 7 september zwommen er twee langs de Afsluitdijk (F). Op 12 en 14 september werd een vrouwtje bij Rijswijk (Gld) gezien en op 16 september drie bij de Barkweg, Zuidelijk Flevoland.

Op 15 juli werd een Wittoegeend/Ferruginous Duck *Aythya nyroca* gezien in het Laarder Wasmeer bij Hilversum (NH). Van 12 augustus tot 5 september is een mannetje waargenomen langs de Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland.

Roofvogels/Raptors

Een voor Nederlandse begrippen hoog aantal Wespendienven/Honey Buzzards *Permis apivorus* werd op 26 augustus boven de Haaselaarsbroek ten oosten van Echt (L) waargenomen. Er werden die dag in totaal 60 naar het zuiden trekkende vogels gezien.

Van 23 juli tot 5 augustus zou een Zwarte Wouw/Black Kite *Milvus migrans* in de duinen bij Wijk aan Zee (NH) vertoefd hebben. Op 5 augustus waren er twee bij Anjum (F) en één op Texel (NH), op 12 augustus twee bij de Knardijk, Oostelijk en Zuidelijk Flevoland (ZLJP), op 19 augustus één bij Winterswijk (Gld), op 25 augustus één bij Camperduin (NH), op 26 augustus één bij de Knardijk, op 30 augustus één bij Almere, Zuidelijk Flevoland en op 9 september één bij Maarsbergen (U). Verrassend was het broeden van een paartje Zwarte Wouwen bij Antwerpen (Antwerpen, België). De vogels slaagden erin hun jongen met succes groot te brengen.

De Rode Wouw/Red Kite *Milvus milvus* broedde evenals in 1978 in Nederland. Op 12 augustus werd op Terschelling (F) een jonge Zeearend/White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla* gezien. Een dag later werd vermoedelijk de zelfde vogel op Texel waargenomen. Op 14 september werden er twee gezien bij Aduard (Gr). Een Slangenarend/Short-toed Eagle *Circus gallicus* werd op 2 juni te Wijdenes (NH) gevonden en naar Vogelcentrum De Horst te Bergen (NH) gebracht waar hij op 5 juni stierf. De vogel bevindt zich thans in de collectie van het Zoölogisch Museum te Amsterdam (NH).

Het aantal paartjes Bruine Kiekendienven/Marsh Harriers *Circus aeruginosus* in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland bedroeg naar schatting ongeveer 400. Verder broedden er ongeveer 25 paartjes Blauwe Kiekendienven/Hen Harriers *Circus cyaneus* en ongeveer 25 paartjes Grauwe Kiekendienven/Montagu's Harriers *Circus pygargus*. In België hebben voor zover bekend slechts drie paartjes Grauwe Kiekendienven gebroed.

De Havik/Goshawk *Accipiter gentilis* nam ook dit jaar weer toe. Er broedden naar schatting bijna 500 paartjes. In Drenthe werden naar schatting 70 paartjes vastgesteld, in Twente (O) en de Achterhoek (Gld) ongeveer 50 paartjes, op de Veluwe (Gld) 200 à 250 paartjes en op de Utrechtse Heuvelrug (U) ongeveer 25 paartjes.

De Sperwer/Sparrowhawk *Accipiter nisus* breidde zijn broedgebied uit. Hij broedde onder andere in Zuid-Kennemerland (NH).

Van de Buizerd/Buzzard *Buteo buteo* waren er broedgevallen in Zuid-Kennemerland en Zeeuws-Vlaanderen (Z). Het totale aantal paartjes bedroeg naar schatting bijna 2000.

Een Ruigpootbuizerd/Rough-legged Buzzard *Buteo lagopus* bevond zich van 28 juli

tot 5 augustus in de Broekpolder bij Vlaardingen (ZH). Minstens acht Roodpootvalken/Red-footed Falcons *Falco vespertinus* werden gemeld. Op 5 augustus zat er één op Vlieland (F), op 28 augustus een mannetje bij de Hondsbosse Zeewering (NH), op 29 augustus twee in Duin en Kruidberg (NH) en één bij Alkmaar (NH), op 31 augustus en 6 september twee bij Wassenaar (ZH) en begin september een mannetje boven de Haaselaarsbroek ten oosten van Echt. (Het is op deze plaats wellicht nuttig om er nog eens op te wijzen dat de DBA geen informatie over broedgevallen van zeldzame en schaarse soorten verspreidt als er gevaar voor verstoring bestaat. Het is teleurstellend te moeten constateren dat een aantal mensen ervan uit blijft gaan dat de DBA haar verantwoordelijkheid in deze niet kent. Niets is minder waar. Om dit te illustreren zij erop gewezen dat de DBA geen gegevens heeft vrijgegeven over broedgevallen van de Visarend/Osprey *Pandion haliaetus* in België en de Slechtvalk/Peregrine *Falco peregrinus* in Nederland. Ook over het broedgeval van de Rode Wouw heeft de DBA geen informatie verstrekt.)

Kwartelkoning en Kraanvogel/Corncrake and Crane

Het was een goed jaar voor de Kwartelkoning/Corncrake *Crex crex*. In Noordoost-Groningen werden 40 roepende exemplaren vastgesteld. In het Grote Rivierengebied werden ongeveer 100 geteld (1977 ongeveer 20 en 1978 ongeveer 50). Enkele exemplaren verbleven op ongewone plaatsen zoals één bij de ingang van De Kennemerduinen aan de Bergweg te Bloemendaal (NH).

Van 5 tot en met 8 juli bevond zich een onvolwassen Kraanvogel/Crane *Grus grus* in de omgeving van Antwerpen (Antwerpen, België).

Fig. 36 Steltkluut/Black-winged Stilt *Himantopus himantopus* Kraanvogelweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) 28 juli 1979 (René Pop)

Waadvogels/Waders

De drie Steltkluten/Black-winged Stilts *Himantopus himantopus* die vanaf 7 mei bij de Barkweg, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) verbleven (cf. *Dutch Birding* 1: 21), waren na de zware regenval in begin juni duidelijk minder plaatstrouw. Tot begin augustus zwierwen zij rond op de slikterreinen bij Almere, Zuidelijk Flevoland (Fig.36).

In de eerste helft van augustus werden ten hoogste 10 solitaire Morinelplevieren/Dotterels *Charadrius morinellus* waargenomen in de kuststreek van Noord-Holland. Op 25 augustus werden zes exemplaren, gedeeltelijk nog in zomerkleed, gezien langs de Meerkoetenweg, Oostelijk Flevoland (ZIJP). Mogelijk waren dit ex-broedvogels van de Zuidelijke IJsselmeerpolders.

Op 13 augustus werd op de Dwingelose Heide (Dr) een Poelsnip/Great Snipe *Gallinago media* waargenomen.

Bij Badhoevedorp (NH) bevond zich van 1 tot en met 7 juli een Poelruiter/Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis*. Op 26 en 27 juli waren hier twee Poelruiters aanwezig.

Opmerkelijk was de waarneming van een Kleine Geelpootruiter/Lesser Yellowlegs *Tringa flavipes* in begin augustus in het Lauwersmeer (Gr).

De waarneming van een Terek Ruiter/Terek Sandpiper *Xenus cinereus* in Zuidelijk Flevoland trok eveneens de aandacht. De vogel werd begin juni een paar maal bij de Barkweg gezien.

Een Grote Franjepoot/Wilson's Phalarope *Phalaropus tricolor* werd in de eerste week van juni bij Rilland Bath (Z) waargenomen en bovendien gefotografeerd.

In de eerste helft van augustus bevonden zich twee Grauwe Franjepoten/Red-necked Phalaropes *Phalaropus lobatus* in de Kroonpolders, Vlieland (F).

Een vroege Rosse Franjepoot/Grey Phalarope *Phalaropus fulicarius* werd op 17 augustus op Terschelling waargenomen.

Jagers/Skuas

Op 1 juli werd er een Middelste Jager/Ternarine Slua *Stercorarius pomarinus* bij de Hondsbosse Zeewering (NH) gezien. Op 30 augustus werd er één bij Texel (NH) waargenomen. In de eerste week van september bevonden zich twee exemplaren op de Westplaat bij Oostvoorne (ZH).

De Kleine Jager/Arctic Skua *Stercorarius parasiticus* was een vrij gewone verschijning langs de kust.

Op 29 augustus werd bij Wijdenes (NH) een dode eerste kalenderjaar Kleinste Jager/Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus* gevonden. De vogel bevindt zich thans in het Zoölogisch Museum te Amsterdam (NH). Op 8 september werd er één gezien bij de Hondsbosse Zeewering.

De Grote Jager/Great Skua *Stercorarius skua* werd regelmatig langs de kust waargenomen. Er werden op 22 juli zes gezien bij de Hondsbosse Zeewering.

Meeuwen/Gulls

Op 21 juli werd bij Scheveningen (ZH) een volwassen Reuzenzwartkopmeeuw/Great Black-headed Gull *Larus ichthyæetus* gezien. De vogel vloog in zuidelijke richting over zee.

Bij Schoorl (NH) hebben drie paartjes Zwartkopmeeuwen/Mediterranean Gulls *Larus melanocephalus* gebroed. In Het Zwin (West-Vlaanderen, België) heeft één paartje gebroed; bovendien hebben daar twee gemengde paartjes Zwartkopmeeuw x Kokmeeuw/Black-headed Gull *Larus ridibundus* gebroed. Zwartkopmeeuwen werden nu en dan langs de kust waargenomen: bij IJmuiden (NH) op 19 juli en 29 augustus en bij Scheveningen op 20 en 22 juli. Op 7 augustus werd er één op het Balgzand (NH) waargenomen. Op 21 augustus bevond zich een exemplaar op het Oosterdok, Amsterdam (NH).

Op 15 september werden eerste kalenderjaar Vorkstaartmeeuwen/Sabine's Gulls *La-*

rus sabinii waargenomen bij Lauwersoog (Gr) en bij de Hondsbosse Zeewering (NH). In augustus bevonden zich ongeveer vier Mediterrane Geelpootzilvermeeuwen/Mediterranean Yellow-legged Herring Gulls *Larus cachinnans michahellis* in de Westerschelde op de grens van België en Nederland tussen Zandvliet (Antwerpen, België) en Rilland Bath (Z).

Tweede kalenderjaar Grote Burgemeesters/Glaucous Gulls *Larus hyperboreus* werden gezien te Sexbierum (F) op 28 juni en op Lauwersoog (Gr) op 1 juli. Op 14 september werden bij de Hondsbosse Zeewering en Scheveningen volwassen vogels waargenomen; beide vlogen in zuidelijke richting. Op 16 september werd bij de Hondsbosse Zeewering weer een naar het zuiden vliegend volwassen exemplaar waargenomen. Die dag werd er ook nog een eerste kalenderjaar vogel gezien die eveneens naar het zuiden vloog.

Sterns/Terns

Zoals elk jaar zaten van eind juli tot begin september 's avonds Lachsterns/Gull-billed Terns *Gelochelidon nilotica* op het Balgzand (NH). Er werden op 7 augustus 15 exemplaren waargenomen. Bij Castricum (NH) vlogen op 1 augustus vijf vogels in zuidelijke richting. Andere waarnemingen kwamen van Scheveningen (ZH) op 4 augustus, van het Zuidlaardermeer (Gr) op 8 augustus, van de Mokbaai, Texel (NH) op 20 augustus en van de Zuidpier van IJmuiden (NH) op 29 augustus.

In augustus bevonden zich ongeveer 17 Reuzensterns/Caspian Terns *Sterna caspia* in het IJsselmeergebied. Er waren acht bij Lemmer (F) en drie bij Almere, Zuidelijk Flevoland (ZIJP). Langs de kust werden ook enkele exemplaren gezien. Op 23 juli één op het strand bij IJmuiden (NH) en op 16 augustus één bij de Hondsbosse Zeewering (NH) en later bij Castricum. Begin augustus waren er twee op Vlieland (F).

De Grote Stern/Sandwich Tern *Sterna sandvicensis* nam toe. Dit jaar hebben ongeveer 6000 paartjes gebroed.

De Dougalls Stern/Roseate Tern *Sterna dougalli*, gepaard met een Visdief/Common Tern *Sterna hirundo*, broedde voor het vierde jaar in Het Zwin (West-Vlaanderen, België) (*Dutch Birding* 1: 25-26).

Bij Antwerpen (Antwerpen) werd het enige broedgeval van de Dwergstern/Little Tern *Sterna albifrons* voor België geconstateerd.

In augustus verbleven naar schatting 40 à 50 000 Zwarte Sterns/Black Terns *Chlidonias niger* in het IJsselmeergebied.

In de Ankeveense Plassen (NH) was vanaf 16 juni een Witvleugelstern/White-winged Black Tern *Chlidonias leucopterus* aanwezig. De vogel bleek samen met een Zwarte Stern te broeden. Op 22 juni bevatte hun nest twee eieren. Op 8 juli werd de Witvleugel voor het laatst broedend waargenomen. De volgende dag waren de eieren verdwenen. (Dit jaar heeft ook in Zweden een gemengd paartje Witvleugelstern x Zwarte Stern gebroed.) In augustus bevonden zich diverse Witvleugels in het IJsselmeergebied. In de eerste helft van september waren er naar schatting ongeveer 10 in Zuidelijk Flevoland. Op 25 augustus werd één bij Rilland Bath (Z) waargenomen en op 31 augustus één op het Beuven, De Strabrechtse Heide (NB).

Alken/Auks

Op 11 september werd er een Zwarte Zeekoet/Black Guillemot *Cephus grylle* bij Scheveningen (ZH) waargenomen. De vogel was niet in zomerkleed. Hij vloog in zuidelijke richting.

In de tweede helft van juli werd een Papegaaiduiker/Puffin *Fratercula arctica* gezien bij de Hondsbosse Zeewering (NH).

Kuifkoekoek/Great Spotted Cuckoo

Een Kuifkoekoek/Great Spotted Cuckoo *Clamator glandarius* zou in mei bij De Panne (West-Vlaanderen, België) zijn gezien.

Oehoe/Eagle Owl

De Oehoe/Eagle Owl *Bubo bubo* van de Donkere Duinen, Den Helder (NH) was waarschijnlijk de gehele zomer aanwezig (cf. *Dutch Birding* 1:17-18; Afb.).

Vale Gierzwaluw/Pallid Swift

Twee ervaren waarnemers zagen op 8 juli een Vale Gierzwaluw/Pallid Swift *Apus pallidus* bij Rilland Bath (Z). De vogel kon langdurig worden bestudeerd. Hij bevond zich in een grote groep Gierzwaluwen/Swifts *Apus apus*. Dit zou de eerste waarneming voor Nederland zijn.

Bijeneter en Scharrelaar/Bee-eater and Roller

Na de waarneming van een Bijeneter/Bee-eater *Merops apiaster* op 20 mei op Vlieland (F) en op 22 mei op Texel (NH) zijn er geen Bijeneters meer gemeld (cf. *Dutch Birding* 1: 28-31).

Drie Scharrelaars/Rollers *Coracias garrulus* werden in de eerste week van juni waargenomen: één bij Antwerpen (Antwerpen, België), en op 2 juni één bij Numansdorp (ZH) en op 3 juni één bij Nijmegen (Gld).

Zangvogels/Songbirds

De Noordse Nachtegaal/Thrush Nightingale *Luscinia luscinia* op Vlieland (F) werd op 20 juni voor het laatst vastgesteld (cf. *Dutch Birding* 1: 22-23).

De Cettis Zanger/Cetti's Warbler *Cettia cetti* ging dit jaar sterk achteruit en werd nog slechts op vijf plaatsen waargenomen: in de Carnisse Grienden bij IJsselmonde (ZH), bij de Steurgatsluis te Werkendam (NB), in de Braakman (Z), in Het Zwin (Z) en bij het grindgat bij Eijsden (L).

Fig. 37 Grauwe Fitis/Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* eerste kalenderjaar vogel/first calendar year bird Castricum (NH) 11 augustus 1979 (Cock Reijnders)

De Waaiersaarrietzanger/Fan-tailed Warbler *Cisticola juncidis* werd pas na half juli waargenomen: in de Braakman (Z), in het Verdrinken Land van Saafftinge (Z) en bij Dreischor (Z). In het Verdrinken Land van Saafftinge was een nestbouwend mannetje aanwezig. Bovendien werd op 11 augustus een zingend exemplaar waargenomen bij het Amstelmeer (NH).

Er waren twee meldingen van de Waterrietzanger/Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* uit Zuidelijk Flevoland (ZIJP). Op 4 augustus werd er één waargenomen bij de Barkweg en op 11 augustus één langs de Knardijk.

Verrassend was de ringvangst van een volwassen Orpheusspotvogel/Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* op 2 september langs de Oostvaardersdijk, Zuidelijk Flevoland (Fig. 33). Dit was de eerste ringvangst voor Nederland. In de eerste week van augustus zou een zingend exemplaar zijn waargenomen in Het Zwin (West-Vlaanderen, België).

Er waren twee veldwaarnemingen van een Sperwergrasmus/Barred Warbler *Sylvia nisoria*: één op 30 augustus bij De Cocksdoorp, Texel (NH) en één op 1 september bij Katwijk aan Zee (ZH).

Op 11 augustus werd bij Castricum (NH) een Grauwe Fitis/Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* gevangen en geringd (Fig. 37).

Gedurende juli bevond zich een mannetje Kleine Vliegenvanger/Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva* bij Eindhoven (NB). Op 5 augustus zou een mannetje bij Doorn (U) zijn gezien.

De Grauwe Klauwier/Red-backed Shrike *Lanius collurio* leek dit jaar opnieuw achteruit te zijn gegaan. Zo was hij op Vlieland en Texel als broedvogel afwezig. De soort broedde in het Midden Heerenduin bij Velsen (NH), de HW-duinen (ZH) en Voorne's Duin (ZH).

Van 8 tot en met 14 augustus bevond zich een vrouwtje Roodkopklauwier/Woodchat Shrike *Lanius senator* bij Neerbeek (L) en van 14 tot en met 16 augustus een volwassen vogel op Terschelling (F). In België zouden drie broedgevallen zijn vastgesteld.

Op 13 augustus werden bij De Cocksdoorp, Texel twee Notenkrakers/Nutcrackers *Nucifraga caryocatactes* waargenomen. Deze waarneming zou op een (kleine) invasie kunnen wijzen.

De pogingen om de Raaf/Raven *Corvus corax* in Nederland te introduceren lijken succesvol te worden. Er hebben dit jaar zeven paartjes in het wild gebreed. Op 15 en 16 september bevond zich een schuwe Raaf in de buurt van Camperduin (NH). Hij was zeer waarschijnlijk ongeringd.

Op 4 juni werd een volwassen Rose Spreeuw/Rose-coloured Sarling *Sturnus roseus* bij het Quackjeswater, Voorne's Duin gezien; drie dagen later werd hij dood gevonden. Begin augustus zou een Rose Spreeuw bij Eijsden zijn waargenomen en op 12 augustus één op Terschelling.

Er werden veel kruisbekken/Crossbills *Loxia curvirostra* waargenomen. Kennelijk is er sprake van een invasie.

Arnoud B. van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort Zuid (020-457004)
Gerald J. Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam (020-461278)

Hier volgt een overzicht van de belangrijkste waarnemingen uit de periode van 17 tot en met 30 september.

Er zijn vrij veel Vaal Stormvogeltjes/Leach's Petrels *Oceanodroma leucorhoa* gezien. Op 17 en 21 september twee bij Scheveningen (ZH) en op 21 september ook twee bij Noordwijk (ZH) en één bij Lauwersoog (Gr). Bij Schiermonnikoog (F) werden op 22 september in twee uur tijd maar liefst 20 exemplaren waargenomen.

Op 21 september werd een onvolwassen Kuifaalscholver/Shag *Phalacrocorax aristotelis* bij Scheveningen gezien en op 23 september twee onvolwassen bij Texel (NH). De Kleine Zilverreiger/Little Egret *Egretta garzetta* van De Slufter, Texel was op 30 september nog steeds aanwezig.

Op 23 september werd bij De Blocq van Kuffeler, Zuidelijk Flevoland (ZIJP) een Buizerd/Buzzard *Buteo buteo* met kenmerken van de Stepp enbuizerd/Steppe Buzzard *B.b. vulpinus* waargenomen. Hij werd samen gezien met vier Wespendienven/Honey Buzzards *Fernis apivorus*, twee Wespendienven/Buizerds en één Buizerd.

Op 23 september werd bij 's-Gravenhage (ZH) en op 24 september bij Noordwijk een Roodpootvalk/Red-footed Falcon *Falco vespertinus* waargenomen.

Op 29 september vloog een Slechtvalk/Peregrine *Falco peregrinus* bij Katwijk aan Zee (ZH).

Een roepende Morinelplevier/Dotterel *Charadrius morinellus* streek op 30 september bij De Cocksdorp, Texel (NH) neer.

Van 22 tot en met 24 september bevond zich een Poelruiter/Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis* bij Spaarnwoude (NH).

Op 22 september vloog een Kleine Jager/Arctic Skua *Stercorarius parasiticus* over bij de Haaselaarsbroek ten oosten van Echt (L).

Op 21 september werd een eerste kalenderjaar Kleinste Jager/Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus* dood gevonden bij Noordwijk (ZH) en op de zelfde dag ook één bij de Grevelingendam (ZH). Een volwassen vogel was op 29 september in De Slufter, Texel (NH) aanwezig.

Op 17 september vloog een volwassen Grote Burgemeester/Glaucous Gull *Larus hyperboreus* bij Scheveningen in zuidelijke richting. Op 22 september bevond zich een exemplaar bij Lauwersoog.

Op 21 september waren twee Reuzensterms/Caspian Terns *Sterna caspia* waargenomen bij de Klipperweg, Zuidelijk Flevoland.

Witvleugelsterms/White-winged Black Terns *Chlidonias leucopterus* werden in Zuidelijk Flevoland waargenomen: onder andere drie volwassen en drie eerste kalenderjaar vogels bij De Blocq van Kuffeler op 22 september.

In totaal vier grote Piepers/Richard's Pipits *Anthus novaseelandiae* werden op 29 en 30 september bij Katwijk aan Zee gezien. Op 30 september was er ook een vogel bij Castricum (NH).

Op 28 september werd bij Castricum een Roodkeelpieper/Red-throated Pipit *Anthus cervinus* gevangen en geringd.

Een Notenkraker/Nutcracker *Nucifraga caryocatactes* werd op 21 september dood gevonden bij Rijnsburg (ZH).

Tenslotte bereikte ons een bericht uit Engeland. In de periode van 15 tot en met 21 september werden in Humber-side Stormvogeltje/Storm Petrel *Hydrobates pelagicus*, Bairds Strandloper/Baird's Sandpiper *Calidris bairdii*, Amerikaanse Gestreepte Strandloper/Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos* en Kleinste Jager/Long-tailed Skua *Stercorarius longicaudus* waargenomen. ABvdB & GJO

CDNA EN CSNA BEPERKEN REGISTRATIE EN BEOORDELING VAN WAARNEMINGEN

De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en de Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) hebben op hun gemeenschappelijke vergadering van 11 november 1978 besloten de registratie en beoordeling van waarnemingen te beperken (K.H. Voous & C.S. Rooselaar, *in voorbereiding*, Commissie voor de Nederlandse Avifauna: nieuwe stap voorwaarts, *Limosa*.)

Met ingang van 1 januari 1979 worden naast waarnemingen van zeldzame en schaarse soorten en ondersoorten (zie G.J. Oreel & E.R. Osieck, 1977, Commissie voor de Nederlandse Avifauna: taak en werkwijze CDNA en CSNA, *Limosa* 50: 137-144, *Vinkentouw* 29: 6-13, *Vogeljaar* 25: 13-18) alleen waarnemingen van een aantal niet talrijke soorten geregistreerd. Dit zijn de Zwarte Ooievaar *Ciconia nigra*, Sneeuwgans *Anser caerulescens**, Canadese Gans *Branta canadensis*, Roodhalsgans *Branta ruficollis**, Witoogeend *Aythya nyroca**, Zwarte Wouw *Milvus migrans*, Rode Wouw *Milvus milvus*, Zeearend *Haliaeetus albicilla*, Visarend *Pandion haliaetus*, Roodpootvalk *Falco vespertinus**, Slechtvalk *Falco peregrinus*, Steltkluut *Himantopus himantopus*, Morinelplevier *Charadrius morinellus*, Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus*, Reuzensterne *Sterna caspia*, Hop *Upupa epops*, Pestvogel *Bombus garrulus*, Waterspreeuw *Cinclus cinclus*, Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva** en Notenkraaker *Nucifraga caryocatactes**. In tegenstelling tot waarnemingen van zeldzame en schaarse soorten en ondersoorten worden waarnemingen van de hierboven vermelde niet talrijke soorten niet beoordeeld. Zij kunnen dus zonder beschrijving worden opgestuurd. De van een* voorziene soorten dienen in de in Oreel & Osieck (*l.c.*) opgenomen lijst te worden geschrapt.

In dit verband is het nuttig om erop te wijzen dat waarnemingskaarten tot nadere aankondiging te bestellen zijn door storting van f 2,50 per 30 stuks op postrekening 19 27 605 ten name van Eduard Osieck (Steffensheijn 20, 1251 ZE Laren NH). Ingevalde, al of niet van een beschrijving voorziene waarnemingskaarten dient men te zenden naar G. den Uil (Wilhelminastraat 28, 3373 AS Hardinxveld-Giesendam). Voor de goede orde zij er bovendien nog op gewezen dat waarnemingen van een aantal zeevogelsoorten door de Club van Zeetrekwaarnemers (CvZ) worden beoordeeld (zie Oreel & Osieck *l.c.*). Ingevalde, van een beschrijving voorziene waarnemingskaarten dient men te zenden naar G. den Uil (adres, zie boven) of naar Adri Remeus (Stuyvesantstraat 49, 2593 GB 's-Gravenhage). Redactie

"Proficiat! (...) Ik vind het (*Dutch Birding*) een aanwinst! (...) Ik wens jullie toe dat de inhoud een zelfde hoge peil zal mogen behouden in de komende nummers waartoe wellicht ook de weergoden met vreemde winters (en zomers), stormen op de Atlantische Oceaan etc etc kunnen meewerken.

In elk geval mijn hulde voor het menselijk aandeel in het gepubliceerde! De naam van de vereniging vind ik wat 'American'. Maar ik weet zelf ook geen betere vooralsnog. (...) Veel succes verder!"

H. van der Lee, Voorzitter van de Club van Nederlandse Vogelkundigen, Burgemeester de Zeeuwstraat 10, 3281 AJ Numansdorp

DBA-telefoonsysteem

In de onderstaande lijst staan de telefoonnummers vermeld van mensen die deel uitmaken van het DBA-telefoonsysteem. Deze kunnen gewaar-schuwd worden bij het zien van een zeldzame vogel. Zij dragen er zorg voor dat het nieuws snel verspreid wordt. De DBA streeft ernaar het te-lefoonsysteem sterk uit te breiden.

Groningen		Noord-Holland (vervolg)	
Egge Boerma	050 - 258286	Edward van IJzendoorn	020 - 727239
HarmJan Wight	050 - 567533	Kees Klaver (overdag)	023 - 258221
		Joop Kooijman	02209 - 2084
Friesland		FritsJan Maas	02220 - 3236
M. Swart	05120 - 15932	Peter Meijer	02278 - 441
		Gerald Oreel	020 - 461278
Drenthe		Cock / Richard Reijnders	02518 - 50600
Arend van Dijk	05215 - 331	Zuid-Holland	
		Paul de Heer	010 - 7470310
Gelderland		Henk van der Lee	01865 - 1324
Kees Tiemstra	03455 - 2174	René Pop	010 - 341176
		Adri Remeus	070 - 831282
Utrecht		Arend Wassink	01718 - 15131
Jan van Kreuningen	030 - 615493		
Frank Rozendaal	030 - 781247	Noord-Brabant	
Jelle Scharringa	030 - 760230	Rini van Meurs	04192 - 4165
Gerard Steinhaus	03404 - 17149		
		Limburg	
Noord-Holland		Jan Knibbeler	04490 - 17298
Arnoud van den Berg	020 - 457004	Peter Verbeek	04755 - 524
Han Blankert	023 - 242132		
Jan Bos	035 - 61011	België	
JanJaap Brinkman	02550 - 16037	Hubert Meeus	014 - 415758
Klaas Eigenhuis	02977 - 23238	Sjef de Ridder	031 - 516935
Ronald Gekus	02550 - 22765		

Het telefoonsysteem functionneert overigens niet geheel naar wens en vertoont diverse gebreken en hiaten. Om het bestaande systeem te onder-steunen en aan te vullen heeft de DBA besloten om zo spoedig moge-lijk een automatisch antwoordapparaat aan te schaffen. Het zal dan voor iedereen mogelijk zijn om op de hoogte te blijven van het voorkomen van zeldzame vogels in Nederland en België. De aanschaf en installatie van een antwoordapparaat gaat naar schatting f 1250.- kosten. Op het ogen-blik wordt onderzocht hoe een en ander gefinancierd kan worden. Er worden ook plannen uitgewerkt hoe een dergelijke 'Rare Bird Alert' (RBA) georganiseerd dient te worden.

- 33 Ralreiger *Ardeola ralloides* in de Ankeveense Plassen / Squacco Heron *Ardeola ralloides* in the Ankeveense Plassen *Arnoud B. van den Berg*
- 34 Zeldzame ganzen in Nederland in de winter van 1978/79 / Rare geese in the Netherlands in the winter of 1978/79 *Arnoud B. van den Berg, Han Blankert & JanJaap Brinkman*
- 42 Veel Zwarte Wouwen *Milvus migrans* in Nederland in voorjaar 1979 / Many Black Kites *Milvus migrans* in the Netherlands in spring 1979 *Edward J. van IJzendoorn*
- 46 Havikarend *Hieraaetus fasciatus* in Zuidelijk Flevoland / Bonelli's Eagle *Hieraaetus fasciatus* in Zuidelijk Flevoland *Arnoud B. van den Berg & Jan L. Bos*
- 51 Grote Trappen *Otis tarda* in Nederland en België in winter van 1978/79 / Great Bustards *Otis tarda* in the Netherlands and Belgium in winter of 1978/79 *Edward J. van IJzendoorn*
- 54 Tamme Grote Trappen *Otis tarda* in Nederland en België / Tame Great Bustards *Otis tarda* in the Netherlands and Belgium *Arnoud B. van den Berg*
- 56 Woestijnplevier *Charadrius leschenaultii* in Nederland / Greater Sand Plover *Charadrius leschenaultii* in the Netherlands *Paul de Heer; Editors*
- 58 Poelruiters *Tringa stagnatilis* bij Badhoevedorp / Marsh Sandpipers *Tringa stagnatilis* near Badhoevedorp *Arnoud B. van den Berg & Rienk (Q.) L. Slings*
- 59 Meer over de Duggalls Stern *Sterna dougallii* in Het Zwin in 1979 / More about the Roseate Tern *Sterna dougallii* in Het Zwin in 1979 *Klaas J. Eigenhuis*
- 60 American Sandwich Tern *Sterna sandvicensis acufavidus* in the Netherlands *Jelle Scharringa*
- 61 Aanvullende gegevens over de Oehoe *Bubo bubo* bij Den Helder / Additional data on the Eagle Owl *Bubo bubo* near Den Helder *Edward J. van IJzendoorn*
- 62 Ruigpootuilen *Aegolius funereus* in Drenthe, Nederland sinds 1971 / Tengmalm's Owls *Aegolius funereus* in Drenthe, the Netherlands since 1971 *Edward J. van IJzendoorn*
- 66 Birding in the Canary Islands *Arnoud B. van den Berg & Cecilia A.W. Bosman*
- 69 Records by holiday birders in the Western Palearctic in spring and summer 1979 *Han Blankert, JanJaap Brinkman & Gerald J. Oreel*
- 71 Raadselvogel 1: Smelleken *Falco columbarius* / Mystery bird 1: Merlin *Falco columbarius* *Kees (C.) S. Roselaar*
- 72 Raadselvogel 2 / Mystery bird 2
- 73 Vangst van Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* in Nederland / Capture of Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* in the Netherlands *Eduard R. Osieck*
- 74 Zang Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* *Arnoud B. van den Berg*
- 75 Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* op Terschelling / Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus* on Terschelling *Kees (C.) J.G. Scharringa*
- 76 Mexicaanse Roodmus *Carpodacus mexicanus* in IJmuiden/House Finch *Carpodacus mexicanus* in IJmuiden *Eduard R. Osieck*
- 79 Waarnemingen van 1 juni tot 16 september 1979 / Records from 1 June until 16 September 1979 *Arnoud B. van den Berg & Gerald J. Oreel; ABvdB & GJO*
- 88 CDNA en CSNA beperken registratie en beoordeling van waarnemingen *Redactie*